

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

Bakalářská práce

**ŘÍZENÍ POHLEDÁVEK PO LHŮTĚ
SPLATNOSTI**

Vypracovala: Zuzana Hadačová

Vedoucí práce: Ing. Miroslava Vlčková

České Budějovice, 2014

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Fakulta ekonomická

Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Zuzana HADAČOVÁ**
Osobní číslo: **E11056**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu: **Řízení pohledávek po lhůtě splatnosti**
Zadávající katedra: **Katedra účetnictví a financí**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Cílem práce je analyzovat problematiku pohledávek po lhůtě splatnosti a to jak z účetního, tak i daňového hlediska a zhodnotit tuto oblast ve vybrané účetní jednotce, včetně návrhů na možná zlepšení.

Rámcová osnova:

1. Úvod
2. Vymezení pohledávek po lhůtě splatnosti z účetního a daňového hlediska
3. Možnosti zajištění pohledávek
4. Opravné položky k pohledávkám a odpis pohledávek
5. Zhodnocení pohledávek ve vybrané účetní jednotce
6. Analýza pohledávek po lhůtě splatnosti ve vybrané účetní jednotce a návrh možných řešení na jejich řízení
7. Závěr
8. Přehled použité literatury
9. Přílohy

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **40 - 50 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

DRBOHLAV, J. a T. POHL. 2011. Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2011. ISBN 978-80-7357-599-1.

PILÁTOVÁ, J. a J. RICHTER. 2011. Pohledávky a jejich řešení v podnikové praxi. 2. vydání. Olomouc: Nakladatelství ANAG, 2011. ISBN 978-80-7263-678-5.

RYNEŠ, P. 2012. Podvojný účetnictví a účetní závěrka: průvodce podvojným účetnictvím k 1. 1. 2012. 12. aktualizované vydání. Olomouc: Nakladatelství ANAG, 2012. ISBN 978-80-7263-714-0.

Zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví

Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Miroslava Vlčková
Katedra účetnictví a financí

Datum zadání bakalářské práce: **1. března 2013**

Termín odevzdání bakalářské práce: **15. dubna 2014**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (1)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 1. března 2013

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 26. 4. 2014

.....
Zuzana Hadačová

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji vedoucí bakalářské práce Ing. Miroslavě Vlčkové za připomínky a rady při zpracovávání. Děkuji také metodičce IS a personálnímu řediteli za spolupráci a ochotu při shromažďování informací ve společnosti.

OBSAH

1	Úvod	4
2	Vymezení pojmu pohledávek z účetního a daňového hlediska.....	5
2.1	Pohledávky	5
2.2	Účetní pohled na pohledávky.....	5
2.3	Daňový pohled na pohledávky.....	6
2.3.1	Zákon o daních z příjmů.....	6
2.3.2	Zákon o rezervách	7
2.4	Oceňování pohledávek	7
2.5	Členění pohledávek.....	7
2.6	Řízení pohledávek.....	8
3	Možnosti zajištění pohledávek	11
3.1	Smluvní pokuta	11
3.2	Bankovní záruka.....	11
3.3	Zástavní právo	11
3.4	Zajišťovací převod práva	11
3.5	Postoupení pohledávky	12
3.6	Směnky.....	12
3.7	Zápočet pohledávky	12
4	Opravné položky k pohledávkám po lhůtě splatnosti.....	13
4.1	Účetní pohled	13
4.2	Daňový pohled	13
4.3	Tvorba opravných položek k pohledávkám	14
4.3.1	Účetní opravné položky k pohledávkám	14
4.3.2	Daňový postup při tvorbě zákonných opravných položek	15
4.3.3	Tvorba, čerpání a zrušení zákonných opravných položek	17
4.3.4	Opravné položky k pohledávkám v cizí měně	18

4.4	Odpis pohledávek.....	19
4.4.1	Účetní odpis pohledávek	19
4.4.2	Jednorázový odpis pohledávek.....	19
4.4.3	Odpis pohledávek v cizí měně.....	20
5	Vymezení pohledávek v účetních výkazech.....	21
5.1	Rozvaha	21
5.2	Výkaz zisku a ztrát.....	23
5.3	Příloha k účetní závěrce	24
6	Cíl práce a metodika	26
7	Pohledávky ve vybrané společnosti.....	28
7.1	Základní informace o společnosti	28
7.1.1	Předmět podnikání.....	29
7.2	Pohledávky v ČSAD JIHOTRANS, a.s.	30
7.2.1	Pohledávky	30
7.2.2	Pohledávky po lhůtě splatnosti.....	33
7.2.3	Pohledávky v cizí měně.....	35
7.2.4	Řízení pohledávek	35
7.2.5	Opravné položky	37
7.2.6	Odpisy pohledávek	39
7.3	Finanční analýza.....	41
7.3.1	Doba obratu pohledávek.....	41
7.3.2	Likvidita	43
7.4	Doporučení a návrhy	46
8	Závěr.....	47
9	Summary.....	49
10	Seznam použité literatury	
	Seznam tabulek	

Seznam grafů

Seznam použitých zkratk

Seznam příloh

Přílohy

1 ÚVOD

Tématem bakalářské práce je řízení pohledávek po lhůtě splatnosti. Základním důvodem pro výběr takového tématu, byla současná situace na trhu, která se týká všech podniků. Ty poskytují své výrobky či služby na základě vystavení faktury, na níž je stanovena lhůta pro zaplacení. Tím poskytují odběrateli možnost odložení platby, čímž vzniká riziko nezaplacení pohledávky. Jestliže odběratel neuhradí fakturu do uvedené lhůty, vznikají pohledávky po lhůtě splatnosti, které negativně působí na činnost podniku. Pokud společnosti tuto oblast dostatečně nesledují, může dojít k situaci, kdy nebudou mít dostatečné prostředky na uhrazení svých závazků.

Bakalářská práce se proto zabývá touto problematikou. Řeší řízení pohledávek tak, aby se podniky nedostávaly do špatných finančních pozic.

Teoretická část se zabývá obecným definováním pohledávek, a to z účetního a daňového hlediska, jejich oceňování a členění. Pro optimalizaci a regulaci pohledávek je důležité vymezení kroků v řízení pohledávek. Způsob předcházení nezaplacení pohledávek je nastíněn podstatnými zajišťovacími instrumenty. Tato část zahrnuje i oblast tvorby opravných položek a odpisu těchto pohledávek z účetního a daňového pohledu.

Praktická část je zaměřena na pohledávky ve vybraném podniku, zejména pohledávky po splatnosti, jejich strukturu a řízení. Také zahrnuje zajišťovací prostředky, které společnost používá pro zmírnění rizika nezaplacení. Následně se věnuje opravným položkám k pohledávkám a odpisu pohledávek. Důležitou částí je finanční analýza těchto pohledávek, zhodnocení výsledků a dopadu na činnost podniku.

Cílem práce je analyzovat problematiku pohledávek po lhůtě splatnosti a to jak z účetního tak i z daňového hlediska a zhodnotit tuto oblast ve vybrané účetní jednotce a případně navrhnout možná zlepšení.

2 VYMEZENÍ POJMU POHLEDÁVEK Z ÚČETNÍHO A DAŇOVÉHO HLEDISKA

2.1 Pohledávky

Pohledávky Marek (2009) definuje jako: „*práva, resp. nároky podniků vůči jiným subjektům na příjem peněžních prostředků, popř. věcná plnění od těchto subjektů.*“ V rozvaze se promítají na straně aktiv v části oběžného majetku. Pohledávky vykazují úvěrovou povahu.

Pohledávky, které musí dlužníci uhradit, jsou uskutečněny v rámci běžné obchodní činnosti podniku. Lze je členit na pohledávky z obchodního styku, pohledávky vůči akcionářům, zaměstnancům nebo přidruženým společnostem, apod. (Mackenzie, 2013).

Z ekonomického pohledu jsou pohledávky z obchodních styků nedílnou součástí majetku podniku. Směňování výrobků či služeb přímo za peníze, příp. zboží nebo služby velmi zpomaluje reprodukční proces. Odběratel proto využívá pohledávky jako formu úvěru (Marek, 2009).

Obchodní pohledávky lze určit jako typ finančních aktiv a je obecně zařazen mezi finanční nástroje. Dle Vaška (2012) je finanční aktivum „*obecně definováno jako smluvní právo na finanční aktiva jiného podniku.*“ Dále autor definuje finanční nástroj „*je jakákoliv smlouva, ze které vzniká jednomu podniku finanční aktivum a zároveň druhému podniku finanční závazek nebo kapitálový nástroj.*“ (Vašek & kolektiv, 2012).

2.2 Účetní pohled na pohledávky

Toto hledisko upravuje Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví (dále jen Vyhláška č. 500/2002 Sb.). Ta člení pohledávky na dlouhodobé a krátkodobé. Dlouhodobé mají k momentu sestavení účetní závěrky dobu splatnosti delší než jeden rok. Krátkodobé pohledávky mají splatnost kratší nebo rovnu jednomu roku od data sestavení účetní závěrky (Vyhláška č. 500/2002 Sb., 2002).

Poplatníci, kteří jsou účetní jednotkou, se řídí při zdaňování příjmů (resp. výnosů) z pohledávek účetními předpisy. Pak tedy účetní výnos podléhá zdanění daní z příjmů bez ohledu na to, jestli dlužník pohledávku zaplatil.

V účtové osnově lze najít pohledávky v účtové třídě 3 – *Zúčtovací vztahy*, bez ohledu na délku trvání pohledávky. V účtové skupině 31 – *Pohledávky*, se účtují pohledávky z obchodních vztahů, ale i poskytnuté zálohy dodavatelů nebo reklamace vůči dodavatelům.

V případě směnky předané bance k proplacení do doby splatnosti směnky. A následné předložení směnky k eskontu bance, banka splatí směnku s příslušným úrokem. Směnečná pohledávka se změní na pohledávku vůči bance za eskontovanou směnku. V tomto případě lze použít účet 313 – *Pohledávky za eskontované cenné papíry* (Drbohlav & Pohl, 2011).

Pohledávky za společníky, za členy sdružení a za členy družstva se promítnou v účtové skupině 35 – *Pohledávky za společníky, za účastníky sdružení a za členy družstva*.

Pohledávky z prodeje podniku nebo jeho části, nájem podniku či jeho části, pohledávky a závazky z pevných termínovaných operací, nákup a prodej opcí nebo ostatní pohledávky (pohledávky na náhradu škody či manka za odpovědnou osobu, atd.) se zaúčtují v účtové skupině 37 – *Jiné pohledávky a závazky*.

Pohledávky lze nalézt i mimo účtovou třídu 3. A to například Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek, které se promítnou na vrub účtové skupiny 05 – *Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek*. Dlouhodobé půjčky a úvěry se účtují ve skupině 06 – *Dlouhodobý finanční majetek* (Drbohlav & Pohl, 2011).

2.3 Daňový pohled na pohledávky

2.3.1 Zákon o daních z příjmů

Zákon č. 261/2007 Sb. o daních z příjmů (dále jen ZDP) umožňuje poplatníkům zmírnit nepříznivé dopady, zapříčiněné neuhrazením pohledávky odběratelem ve lhůtě splatnosti. Za vymezených podmínek dává možnost použít jednorázový odpis pohledávek po lhůtě splatnosti do daňových nákladů. ZDP určuje také pravidla pro uplatnění nákladů, které jsou daňově uznatelné, při postoupení pohledávky či při vkladu

pohledávky. Je však důležité, že daňově uznatelné mohou být jen pohledávky právně nezpochybnitelné (Zákon č. 261/2007 Sb. o daních z příjmů, 2007).

2.3.2 Zákon o rezervách

Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zajištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen Zákon o rezervách) upravuje postup tvorby a výši rezerv a opravných položek pro záměr zjištění základu daně z příjmů. Tohoto tématu se týkají § 8 Opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení, § 8a Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. Prosinci 1994. Dále pak § 8b Opravné položky k pohledávkám z titulu ručení za celní dluh, § 8c, který dává poplatníkům možnost tvořit opravné položky k nepromlčeným pohledávkám s hodnotou do 30.000 Kč ve výši 100 % (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách, 1992).

2.4 Oceňování pohledávek

Pohledávky účetní jednotka oceňuje k datu, kdy byl proveden účetní případ (např. ke vzniku pohledávky nebo k okamžiku získání pohledávky postoupením). Dále se pohledávky oceňují ke dni sestavení účetní závěrky (rozvahový den nebo jiný okamžik) (Pilátová & Richter, 2009).

Účetní jednotka je povinna zaznamenat ocenění v účetních knihách a následně do rozvahy.

Jmenovitou hodnotou se oceňují pohledávky při vzniku.

Pořizovací cena je cena pohledávky pořízené za úplatou nebo vkladem. Část pořizovací ceny tvoří cena pořízení a dále náklady s pořízením související (např. znalecké posudky, provize).

Cizí měny – pohledávky v cizí měně se musí přepočítat na hodnotu v českých korunách. Účetní jednotka musí stanovit kurz, který bude používat. Ve vnitřních předpisech může určit aktuální denní kurz ČNB nebo pevný kurz stanovený účetní jednotkou. Dále je zapotřebí určit okamžik uskutečnění účetního případu (den splnění dodávky, den vystavení faktury) (Pilátová & Richter, 2009).

2.5 Členění pohledávek

V účetních předpisech lze nalézt dělení pohledávek z hlediska časového na dlouhodobé a krátkodobé. Dlouhodobé pohledávky jsou ty, které mají dobu splatnosti

delší než jeden rok. Také sem patří odložená daňová pohledávka. Krátkodobé mají naopak dobu splatnosti kratší než jeden rok. Toto pojetí slouží především pro sestavení účetní závěrky, jelikož v tomto členění se vykazují pohledávky v rozvaze. Samozřejmě je zapotřebí v tomto členění pohledávky i účtovat. Z daňového pohledu nemá toto členění žádnou významnost.

Dále za účelem ocenění se dělí na vlastní a cizí pohledávky. Vlastní pohledávky vznikají mezi dvěma subjekty – věřitelem a dlužníkem. Věřitel má pohledávku, kterou má dlužník zaplatit. Cizí pohledávka vzniká z vlastní pohledávky, v případě změny věřitele. Nejčastěji vznikne úplatným postoupením, ale také vkladem, děděním nebo darováním. Cizí pohledávka je tedy vztah nového věřitele vůči původnímu dlužníkovi (Brychta, 2009).

Dle účetní osnovy lze členit pohledávky na:

- pohledávky z obchodních vztahů,
- pohledávky vůči ovládané a ovládající osobě,
- pohledávky vůči osobě, která má v účetní jednotce podstatný vliv,
- pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení,
- pohledávky za zaměstnanci,
- pohledávky z titulu sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění,
- pohledávky vůči státu,
- pohledávky z titulu poskytnutých záloh
- jiné pohledávky a
- odložené daňové pohledávky (Pilátová & Richter, 2009).

2.6 Řízení pohledávek

Je to činnost podniků, která má za cíl optimálně regulovat jejich pohledávky. Obsahem jsou objem pohledávek a jejich vývoj, struktura pohledávek podle různých kritérií, rentabilita. Dále pak rovnoměrnost či nerovnoměrnost pohledávek, doba jejich splácení, likvidnost, subjekt pohledávek (výběr odběratelů), rizika spojená s pohledávkami (platební neschopnost, pokles odbytu, podvody), proto jsou do řízení pohledávek zapojené i činnosti související s vymáháním pohledávek (Marek, 2009).

Největší podíl pohledávek tvoří pohledávky z obchodního styku.

Řízení těchto pohledávek lze provádět různými metodami:

- **Využívání podmínek prodeje pro řízení pohledávek**

V podstatě jde o smluvní dohodu, která závisí na postavení dodavatele, odběratele, ale i na tržních podmínkách (struktura trhu, nabídka, poptávka). Tržní ekonomika tento způsob v zásadě nepoužívá (Marek, 2009).

- **Stanovení výše pohledávek**

Výši pohledávek lze pochopit jako průměrný stav v daném období nebo jako stav k danému datu. Tato veličina je velmi důležitá v řízení pohledávek. Lze použít při určování zdrojů (kapitálu), analýze a hodnocení úvěrové a inkasní politiky podniků a jejich řízení.

- **Řízení pohledávek z hlediska výnosů a rizika**

Je součástí úvěrové politiky podniku. Zkoumá záležitost komu a jestli obchodní úvěr nabídne a poskytne. Dilema plyne ze současné hodnoty výnosů (zisku) při prodeji na úvěr (Marek, 2009).

- **Zajištění pohledávek**

Představuje uznání rizika pohledávek ze strany dodavatele. Pokud dodavatel obchoduje trvale, v ověřených stycích a ověřeném placení odběratelem, pak má možnost poskytovat pohledávku nezajištěnou. Dodává-li novým, dosud neznámým odběratelům, méně spolehlivým při velkých a jednorázových dodávkách, pak dodavatel žádá speciální jištění pohledávky. Formami zajišťování jsou právní instrumenty – zástavní právo, zastavení pohledávky, postoupení pohledávky, zadržovací právo, různé formy ručení akreditivem, dokumentárními platbami, směnkami, šeky, bankovními akcepty, či zárukami atd. Můžeme sem řadit i faktoring a forfaiting i započtení pohledávek a závazků (Marek, 2009).

- **Využití informací o odběratelích**

Informace o odběratelích lze použít k prozkoumání kvality odběratele resp. jeho úvěruschopnost, zejména jeho platební schopnost. U nově vznikajících, neznámých nebo zahraničních odběratelů je toto značně aktuální. Informace lze získávat různými způsoby: vlastním sběrem, využíváním služeb institucí, které se zabývají sběrem dat a zkoumáním úvěrové schopnosti podniku, využíváním jiných pramenů (informace o tržních cenách akcií, stupnice kvality obligací). Tyto informace je velmi těžké získat a také nákladné (Marek, 2009).

- **Inkasní politika**

Obsahem této politiky jsou činnosti spojené s péčí o inkaso pohledávek. Náleží sem evidence pohledávek, upomínání, vymáhání pohledávek aj. Tyto činnosti za podnik může dělat faktoringová organizace, popř. organizace zabývající se speciálně správou a vymáháním pohledávek (Marek, 2009).

3 MOŽNOSTI ZAJIŠTĚNÍ POHLEDÁVEK

V současné době dosahuje platební morálka pomyslného dna, proto věřitelé využívají prostředky, které jim pomohou zajistit splacení pohledávek. Bohužel, tyto prostředky nedávají úplnou jistotu, že pohledávka bude do doby splatnosti uspokojena. Existuje velké množství zajišťovacích instrumentů, ale je třeba se zaměřit jen na ty nejdůležitější (Pilátová & Richter, 2009).

3.1 Smluvní pokuta

Jedním ze zajišťovacích prostředků je smluvní pokuta. Představuje sjednání povinnosti dlužníka zaplatit určitou částku stanovenou ve smlouvě, pokud nesplní svůj závazek. Výše pokuty závisí na dohodě a vůli věřitele a dlužníka, ale měla by být přiměřená hodnotě uzavíraného obchodu. Také by měla být v souladu s dobrými mravy.

3.2 Bankovní záruka

Všeobecně nejrychlejším a neúčinnějším prostředkem, jímž může věřitel zajistit své pohledávky je bankovní záruka. Zde je podstatně větší jistota ve srovnání s ostatními druhy zajištění a také nepožaduje od věřitele žádné další jednání. Záruční banka převezme riziko od věřitele, že dlužník nesplní závazek. Pokud se tak stane, banka musí sama obstarat jeho plnění (Pilátová & Richter, 2009).

3.3 Zástavní právo

Zástavní právo je jedním z nejspolehlivějších zajišťovacích instrumentů. Dlužník tímto nástrojem předává právo na předmět zástavy věřiteli, dokud závazek nesplní. Zastavit můžeme movitou i nemovitou věc, ale i cenný papír. Pokud dlužník nezplatí svůj závazek, věřitel má právo předmět zástavy prodat a uspokojit tak svou pohledávku (Drbohlav & Pohl, 2011).

3.4 Zajišťovací převod práva

Zajišťovací převod práva spočívá v uzavření smlouvy, která obsahuje převod určitého majetkového práva od dlužníka k věřiteli. Smlouva musí být uzavřena mezi těmito subjekty, nikoli s jinou (třetí) osobou. V případě, že dlužník nesplní závazek, převede se právo na věřitele. Pokud je předmětem zajištění převod cenných papírů, pak se jedná o tzv. repooperaci (Pilátová & Richter, 2009).

3.5 Postoupení pohledávky

Často používaným zajišťovacím prostředkem je postoupení pohledávky. Pokud se jeví pohledávka za dlužníkem jako dlouhodobá, je snížení rizika nezaplacení zabezpečeno postoupením, které zajišťuje splnění jiné pohledávky, anebo zajišťuje peněžní prostředky. Postupující pak musí počítat s určitým skontem z hodnoty pohledávky, jako odměnu za realizaci obchodu. Riziko nezaplacení přechází na přebírajícího (Pilátová & Richter, 2009).

3.6 Směnky

Pohledávku lze zajistit dále směnkou. Směnka je dlužný cenný papír, který má zákonem předepsané náležitosti.

Je možno je členit na vlastní - bezpodmínečný písemný závazek výstavce uhradit určitou částku oprávněnému majiteli směnky, cizí - bezpodmínečný písemný příkaz výstavce směnečníkovi, zaplatit určitou částku oprávněnému majiteli směnky.

Členit směnky lze i dle splatnosti, na vistasměnky (směnka splatná na viděnou), časové vistasměnky (splatné určitou dobu po předložení), fixní směnky (splatná v přesně stanovené datum) a datosměnky (splatná určitou dobu po vystavení) (Marek, 2009).

3.7 Zápočet pohledávky

Jedna z možných forem úhrad pohledávek a závazků je jejich zápočtem. Takto je lze řešit jakékoliv pohledávky a závazky, které je možno uplatnit u soudu. Pohledávka u věřitele a závazek u dlužníka tak zanikne. Jednostranné není možné započíst pohledávky promlčené a pohledávky, kterých nelze vymáhat u soudu. Nelze jednostranně započíst pohledávku, která ještě není splatná proti splatné pohledávce. Dohodou účastníků je možno započtením vyrovnat jakékoliv pohledávky (např. pohledávku splatnou proti pohledávce nesplatné, pohledávku promlčenou apod.) (Kadlec & kolektiv, 2011).

Dalšími zajišťovacími prostředky mohou být směnky, uznání závazku, převzetí dluhu, dohoda o srážkách ze mzdy, akreditiv, inkaso, smluvní záloha, atd.

4 OPRAVNÉ POLOŽKY K POHLEDÁVKÁM PO LHŮTĚ SPLATNOSTI

4.1 Účetní pohled

Hodnota pohledávky se s prodlužující se dobou po její splatnosti snižuje. Aby byla dodržena zásada věrného zobrazení a zásada opatrnosti, je zapotřebí reagovat na takovou situaci. Účetní předpisy umožňují dva instrumenty, které se používají v rozdílných případech (Pilařová, 2010).

- Pokud existuje pravděpodobnost uhrazení celé pohledávky (jmenovité hodnoty), lze použít dočasné snížení hodnoty pohledávky. Toto má zpravidla souvislost s promlčecí lhůtou – pohledávka je soudně i jinak vymahatelná do uplynutí promlčecí lhůty. Prostředkem je tvorba opravné položky. Dojde-li k zániku pohledávky, opravná položka se ruší.
- Neexistuje-li již možnost vymáhání splnění pohledávky, uplynula promlčecí lhůta, apod. – snížení pohledávky je trvalé. V tomto případě aplikujeme odpis pohledávky.

Výše uvedené nástroje lze použít v průběhu účetního období nebo nejdéle k rozvahovému dni (Pilařová, 2010).

4.2 Daňový pohled

Problematické pohledávky mají i daňové dopady:

- Předpokládaný výnos (který se nestane příjmem) vstupuje do základu daně, který se následně zdaní. Je tedy zapotřebí daň financovat z jiných zdrojů, nikoliv z plnění od dlužníka.
- Zdanitelné plnění na DPH, podle kterého vznikla daňová povinnost na DPH. Zaplacení daňové povinnosti musí opět věřitel zaplatit z jiných zdrojů, než od dlužníka.

Proti těmto dopadům lze použít nástroje, které při splnění určitých podmínek umožňují vzniknout daňově účinného nákladu, který snižuje základ daně. Jde o tvorbu zákonných opravných položek a daňově účinný jednorázový odpis pohledávky (Pilařová, 2010).

4.3 Tvorba opravných položek k pohledávkám

4.3.1 Účetní opravné položky k pohledávkám

Účetním nástrojem, který realizuje zásadu opatrnosti při vykazování aktiv a výsledků hospodaření, jsou opravné položky. Představují případný pokles reálné hodnoty pohledávky, tzn. snížení možnosti jejího vymáhání a přijímání částek, které pohledávka ztělesňuje. Opravná položka je prostředek pro vyjádření poklesu bonity pohledávek s úpravou (snížením) výsledku hospodaření u věřitele. Příčiny tohoto jednání jsou různé – špatná finanční situace dlužníka nebo právní vady pohledávek.

Tvorba opravné položky se promítne na vrub nákladů do účtové skupiny 55, čerpání resp. rozpouštění se účtuje ve prospěch účtu ve skupině 55, na kterém bylo účtováno o vytvoření opravné položky (Ryneš, 2012).

Jakým způsobem a do jaké výše se tvoří účetní opravná položka je ponecháno plně na účetní jednotce (nejsou upraveny žádným účetním předpisem). Musí však brát v úvahu podmínky – opravná položka je vytvořena jen do výše pohledávky a opravná položka podléhá inventarizaci.

V praxi existují různé systémy zjištění výše opravné položky. Většinou se ale opírají o analyzování pohledávek z pohledu doby po splatnosti. Např.:

- a) Pohledávky 180 – 365 dní po splatnosti... 50% opravná položka k pohledávce
- b) Pohledávky více než 365 dní po splatnosti... 100% opravná položka k pohledávce.

K některým pohledávkám lze přistupovat individuálně a posoudit jejich reálnou hodnotu dle odlišných kritérií, např. podle stavu soudního řízení, podle ekonomického stavu dlužníka, podle právních stanovisek advokáta apod. Vždy je vytvářena opravná položka k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení (Ryneš, 2012).

Je nutné rozlišovat účetní tvorby opravných položek a daňový způsob vytváření zákonných opravných položek. Účetní opravná položka má zejména upravovat hodnotu pohledávky podle její reálné hodnoty (inkasovatelná částka). Daňový přístup při tvorbě zákonných opravných položek má čistě fiskální záměr, tzn. stanovit podmínky a hranice pro zařazení nákladů z tvorby opravných položek do daňového základu (Ryneš, 2012).

4.3.2 Daňový postup při tvorbě zákonných opravných položek

Zákon o rezervách upravuje, pro zjištění základu daně z příjmů, možnost vytvářet čtyři druhy opravných položek na vrub daňově uznatelných nákladů:

- za dlužníky v insolvenčním řízení,
- k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994,
- k pohledávkám z titulu ručení za celní dluh,
- k nepromlčeným drobným pohledávkám.

Dle Zákona o rezervách jsou opravné položky definovány, jako daňově uznatelný náklad, pokud jsou vytvořené k rozvahové hodnotě (jmenovitá hodnota nebo pořizovací cena pohledávky) nepromlčených pohledávek splatných po 31. prosinci 1994 a řádně zaúčtovaných v účetnictví dle účetních předpisů (Kadlec & kolektiv, 2011).

- **Zákonné opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení (§ 8 ZR)**

Opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení mohou vytvářet poplatníci daně z příjmů, kteří vedou účetnictví až do výše rozvahové hodnoty nepromlčených pohledávek. Tyto pohledávky musí být přihlášeny u soudu od zahájení insolvenčního řízení do konce doby stanovené v rozhodnutí soudu o úpadku nebo do konce doby podle insolvenčního zákona, pokud soud spojí s rozhodnutím o úpadku rozhodnutí o povolení oddlužení (v období, za které se podává daňové přiznání a v němž byly přihlášeny). Pokud byla schválena reorganizace, místo přihlášky pohledávky stačí, že dlužník správně uvede věřitelovu pohledávku ve svém seznamu závazků (Kadlec & kolektiv, 2011).

Zrušení opravné položky se uskuteční v návaznosti na výsledek insolvenčního řízení nebo pokud byla pohledávka popřena insolvenčním správcem, věřitelem nebo dlužníkem a insolvenční zákon těmto osobám přiznává toto právo (Kadlec & kolektiv, 2011).

- **Zákonné opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994 (§ 8a ZR)**

Tvorba těchto opravných položek představuje výdaj na dosažení, zajištění a udržení příjmů (Kadlec & kolektiv, 2011).

Lze vytvářet opravné položky, jestliže bylo zahájeno soudní, rozhodčí nebo správní řízení a poplatník se tohoto řízení řádně účastní a za podmínky, že od konce sjednané lhůty splatnosti pohledávky uplynulo více než:

- 6 měsíců, až do výše 20 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- 12 měsíců, až do výše 33 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- 18 měsíců, až do výše 50 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- 24 měsíců, až do výše 66 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- 30 měsíců, až do výše 66 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- 36 měsíců, až do výše 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky (Dušek, 2011).

Zrušení opravné položky nastane, pokud pominou příčiny její existence nebo jestliže se daná pohledávka promlčela, popř. nastaly argumenty, za nichž je odpis pohledávky považován za výdaj (náklad) na dosažení, zajištění a udržení příjmů podle ustanovení zákona o daních z příjmů.

- **Zákonné opravné položky k pohledávkám z titulu ručení za celní dluh (§ 8b ZR)**

Zákonné opravné položky z titulu ručení za celní dluh se týká opravných položek z předchozích dvou kapitol. Mohou je vytvářet poplatníci daně z příjmů, vedoucí účetnictví a podle celního zákona ručí za celní dluh, k pohledávkám z titulu ručení za celní dluh podle celního zákona.

Výše tvorby opravných položek odpovídá hodnotě pohledávky (provedené úhradě celního dluhu) (Kadlec & kolektiv, 2011).

- **Zákonné opravné položky k drobným pohledávkám (§ 8c ZR)**

Jestliže poplatník nepostupuje dle předchozích tří možností, může v období, za které podává daňové přiznání, tvořit opravnou položku do výše 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky bez příslušenství jen za podmínky, že

- a) se nejedná o pohledávku dle § 8a Zákona o rezervách
- b) rozvahová hodnota pohledávky (bez příslušenství) v době vzniku je menší nebo rovna 30.000 Kč.
- c) uplynulo více než 12 měsíců od konce sjednané lhůty splatnosti pohledávky

O takovýchto pohledávkách je účetní jednotka povinna vést samostatnou evidenci. Proto se používají analytické účty k účtu 311 – *Odběratelé*, ale i k opravným položkám 391 – *Opravné položky k pohledávkám* se musí vést na analytickém účtu (Kadlec & kolektiv, 2011).

4.3.3 Tvorba, čerpání a zrušení zákonných opravných položek

Opravné položky se tvoří dle zákona o rezervách jistým způsobem, za určitým účelem a uplatňují se za zdaňovací období. Je však možné vytvořit i jednorázovou opravnou položku i v průběhu zdaňovacího období (např. při blížícím se promlčení pohledávky).

Dle Zákona o rezervách se opravné položky tvoří na vrub daňově uznatelných nákladů, čerpají, popř. ruší se pomocí účtu 391 – *Opravná položka k pohledávkám*, souvztažně na vrub účtu 558 – *Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek* (tvorba opravné položky), resp. ve prospěch účtu 558 (čerpání opravné položky).

Je nutností, aby tvorba opravných položek využitá v základu daně z příjmů, byla vždy zaúčtována podle účetních předpisů (Ryneš, 2012).

Opravné položky nelze vytvářet k pohledávkám:

- z investičních nástrojů, úvěrů, půjček, ručení, záloh, smluvních pokut, poplatků z prodlení, penále a jejich sankcí ze závazkových vztahů,
- o nichž nebylo účtováno ve výnosech podle účetních předpisů při jejich vzniku, a tyto výnosy nebyly zahrnuty do základu daně z příjmů,
- vzniklým za společníky, akcionáři, členy družstev za upsané vlastní jmění,
- souboru pohledávek.
- odepsaným již na vrub hospodářského výsledku,
- bezplatně nabytým,
- mezi spojenými osobami vymezenými v ZDP.

Není možno vytvářet opravné položky k pohledávkám v situaci, kdy věřitel nese splatný závazek k dlužníkovi a neuskuteční vzájemný zápočet pohledávek a závazků, pokud to je možné dle právních předpisů.

Postupník, který nabyl pohledávku postoupením k rozvahové hodnotě pohledávky a uhradil pořizovací cenu, může vytvořit opravnou položku na tuto pohledávku. (Ryneš, 2012)

Zrušení zákonných opravných položek

Zrušit lze opravná položka v situacích:

- zaplacení pohledávky, ke které byla opravná položka vytvořena,
- odpis pohledávky, ke které byla opravná položka vytvořena,
- ukončení nebo přerušování podnikatelské činnosti či nájmu,
- promlčení nebo zánik pohledávky (Ryneš, 2012).

4.3.4 Opravné položky k pohledávkám v cizí měně

Opravné položky k pohledávkám v cizí měně se vytvářejí v totožné cizí měně, ve které jsou tvořeny dané pohledávky. Tyto pohledávky se v okamžik účetní závěrky přeceňují, pomocí kurzových rozdílů, bez závislosti na tom, jestli byla tvořena opravná položka k dané pohledávce (Beránek, 2011).

K takovým opravným položkám je také nutností vytvořit kurzový rozdíl ke konci rozvahového dne. Současně je významné si uvědomit, že kurzové rozdíly k nedaňovým opravným položkám jsou daňově účinné. V § 60 odst. 1 věta první vyhlášky č. 500 lze však nalézt, že o kurzových rozdílech k opravným položkám se neúčtuje, jelikož opravné položky nejsou ani majetkem, ani závazkem a kurzové rozdíly se počítají pouze při oceňování majetku nebo závazku. Opravná položka opravdu není majetek či závazek, ale je nutné ji v souvislosti s účetní závěrkou přecenit, jelikož je součástí ocenění majetku. Proto v den účetní závěrky je nutno přecenit pomocí kurzových rozdílů pohledávky, ale i opravné položky k těmto pohledávkám.

Při vytvoření opravné položky ve výši 100 % pohledávky a následném poklesu kurzu, by po přecenění pohledávky novým kurzem byla pohledávka nižší než její opravná položka, což je nepřípustné (Beránek, 2011).

Pokud účetní jednotka nechce, aby způsobovala problémová pohledávka při oslabování koruny výnos – kurzový zisk, který bude muset v následujících letech zdaňovat, může vytvořit k dané pohledávce opravnou položku ve výši 100 %. Opravná položka pak není daňově uznatelným nákladem, ale pomocí ní lze snížit základ daně v následujících obdobích.

V opačné situaci - nevytvoříme-li opravnou položku a dojde k posilování koruny, pak bude kurzová ztráta daňově uznatelný náklad. Vytvořením opravné položky ve výši 100 % pohledávky zapříčiní, že kurzové rozdíly se v součtu vyruší.

Často se opravné položky neúčtují individuálně ke každé pohledávce, ale hromadně k celému balíku pohledávek (Beránek, 2011).

4.4 Odpis pohledávek

4.4.1 Účetní odpis pohledávek

Účetní odpis pohledávek může uskutečnit poplatník, který je účetní jednotkou a nemá žádnou návaznost na ZDP. Odpis pohledávky, který není výdajem na dosažení, zajištění a udržení příjmů, se promítne v účtové skupině 54 – *Jiné provozní náklady*. Dle ZDP musí být o tento náklad zvýšen výsledek hospodaření. Pohledávka účetním odpisem nezaniká, je dále sledována účetní jednotkou v podrozvahové evidenci. Mnohdy jde v praxi o situaci, kdy budou očividně náklady na vymáhání pohledávky přesahovat její výtěžek a zároveň nejsou splněny podmínky pro daňový odpis podle ZR (Drbohlav & Pohl, 2011).

Pokud by byla účetně (nedaňově) odepsaná pohledávka zaplacená, úhrada se zaúčtuje ve prospěch výnosů, z kterých ale nebude odvedena daň. Mohou nastat dvě obměny. Pokud se pohledávka ve stejném zdaňovacím období odepíše a následně uhradí, odpis by znamenal daňově uznatelný náklad dle § 24 odst. 2 písm. z) ZDP. Pokud by k tomu došlo v nějakém z následujících zdaňovacích období, pak by se účetní jednotka řídila § 23 odst. 4 písm. e) ZDP, který obsahuje: do daňového základu se nezapočítávají částky zaúčtované do výnosů, jestliže jsou spojeny s náklady neuznatelnými v předcházejících zdaňovacích obdobích jako daňové náklady, a to maximálně do výše těchto neuznatelných výdajů v předcházejících zdaňovacích obdobích (Drbohlav & Pohl, 2011).

4.4.2 Jednorázový odpis pohledávek

Možnosti jednorázového odpisu pohledávek upravuje § 24 odst. 2 písm. y) ZDP.

Daňovým nákladem je jmenovitá hodnota pohledávek, resp. pořizovací cena pohledávek nabytých postoupením či vklad při přeměně společnosti. Podmínkou je, že o vzniku pohledávky bylo účtováno ve výnosech a tento zdanitelný příjem nebyl osvobozen od daně z příjmů, a je možno zároveň uplatňovat opravné položky dle zákona. (Drbohlav & Pohl, 2011).

Případy, ve kterých je odpis pohledávky daňovým nákladem pro věřitele jsou:

- Pohledávka za dlužníkem, u něhož soud zamítl návrh na prohlášení konkurzu nebo u něhož soud zrušil konkurz proto, že dlužníkův majek je nedostačující a pohledávka měla být vypořádána z konkurzní podstaty,
- Pohledávka za dlužníkem, který je v konkurzním a vyrovnacím řízení, na základě výsledků insolvenčního řízení,
- Pohledávka za dlužníkem, který zemřel, která nemohla být uspokojena ani vymáháním na dědicích dlužníka,
- Pohledávka za dlužníkem, který byl právnickou osobou a zanikl bez právního nástupce,
- Pohledávka za dlužníkem, na jehož majetek, ke kterému se váže pohledávka, je uplatňována veřejná dražba na základě výsledků této dražby,
- Pohledávka za dlužníkem, jehož majetek, ke kterému se váže pohledávka, je postižen exekucí, a to na základě výsledků provedení této exekuce (Machová, 2007).

4.4.3 Odpis pohledávek v cizí měně

Odpis pohledávky v cizí měně provedeme, pokud má účetní jednotka pochybnosti o možnosti inkasa a nechystá se dále ji vymáhat. Důsledkem této operace je, že se k pohledávce přestanou vyčíslovat kurzové rozdíly k datu účetní závěrky. Dopadem toho je, že pohyb kurzu koruny už nebude hospodářský výsledek ovlivňovat (Beránek, 2011).

5 VYMEZENÍ POHLEDÁVEK V ÚČETNÍCH VÝKAZECH

5.1 ROZVAHA

Rozvaha je součástí účetní závěrky. Její podstatou je vytvořit přehled o stavu majetku k rozvahovému dni. U jednotlivého majetku je vykazován brutto stav, korekce zahrnující oprávky a opravné položky a netto stav aktiv za běžné období. Dále zahrnuje stav aktiv za minulé období. (Březinová, 2001)

Rozvaha rozděluje pohledávky na dlouhodobé a krátkodobé. Dlouhodobé jsou ty, jejichž zůstatková doba splatnosti ke dni účetní závěrky je delší než 1 rok. Vykazují se v položce C.II. Dlouhodobé pohledávky v členění: pohledávky z obchodních vztahů, pohledávky – ovládající a řízená osoba, pohledávky – podstatný vliv, pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení, dlouhodobé poskytnuté zálohy, dohadné účty aktivní, jiné pohledávky, odložená daňová pohledávka. Také jsou v této položce promítnuty postoupené dlouhodobé pohledávky (Kadlec & kolektiv, 2011).

Tabulka 1: Rozvaha v plném rozsahu - Dlouhodobé pohledávky

Název položky		Období				
		běžné			Minulé	
		brutto	korekce	netto		
C.II.		Dlouhodobé pohledávky (C.II.1. až C.II.8.)				
C.II.	1.	Pohledávky z obchodních vztahů	311AU, 312AU, 313AU, 315AU	391AU		
	2.	Pohledávky - ovládající a řídicí osoba	351AU	391AU		
	3.	Pohledávky - podstatný vliv	352AU	391AU		
	4.	Pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení	354AU,355AU, 358AU	391AU		
	5.	Dlouhodobé poskytnuté zálohy	314AU	391AU		
	6.	Dohadné účty aktivní	388AU			
	7.	Jiné pohledávky	335AU,371AU, 373AU,374AU, 375AU,376AU, 378AU	391AU		
	8.	Odložená daňová pohledávka	481AU			

Zdroj: Ryněš (2012), vlastní zpracování

Krátkodobé pohledávky jsou takové, které mají ke dni sestavení účetní závěrky dobu splatnosti 1 rok, nebo kratší. Vykazují se v položce C.III. Krátkodobé pohledávky, ve které se dále člení na: pohledávky z obchodních vztahů, pohledávky – ovládající a řídicí osoba, pohledávky – podstatný vliv, pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení, sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, stát – daňové pohledávky, krátkodobé poskytnuté zálohy, dohadné účty aktivní, jiné pohledávky. V této položce jsou také promítnuty postoupené pohledávky z krátkodobého hlediska (Kadlec & kolektiv, 2011).

Tabulka 2: Rozvaha v plném rozsahu - Krátkodobé pohledávky

Název položky		Období				
		běžné			Minulé	
		brutto	korekce	netto		
C.III.		Krátkodobé pohledávky (C.III.1. až C.III.9.)				
C.III.	1.	Pohledávky z obchodních vztahů	311AU, 312AU, 313AU, 315AU	391AU		
	2.	Pohledávky - ovládající a řídicí osoba	351AU	391AU		
	3.	Pohledávky - podstatný vliv	352AU	391AU		
	4.	Pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení	354AU,355AU, 358AU	391AU		
	5.	Sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	336	391AU		
	6.	Stát - daňové pohledávky	341, 342, 343, 345	391AU		
	7.	Krátkodobé poskytnuté zálohy	314AU	391AU		
	8.	Dohadné účty aktivní	388AU			
	9.	Jiné pohledávky	335AU,371AU, 373AU,374AU, 375AU,376AU, 378AU	391AU		

Zdroj: Ryneš (2012), vlastní zpracování

5.2 VÝKAZ ZISKU A ZTRÁT

Výkaz zisku a ztrát rozpracovává výsledek hospodaření běžného roku, což je důležitá položka vlastního kapitálu. V České republice je zákonem vymezená vertikální struktura, kde je zvoleno členění dle funkcí. (Březinová, 2001)

V druhovém členění výkazu zisku a ztrát jsou pohledávky vedeny v podobě nákladových a výnosových účtů. Výkaz určuje jednotlivé řádky, ke kterým se vztahuje účtování opravných položek a odpisu pohledávek. Rozlišuje se, zda se jedná o tvorbu opravných položek a jejich zúčtování v provozní, finanční nebo mimořádné činnosti. Postoupené pohledávky lze nalézt v části H – Ostatní provozní náklady a v části IV. – Ostatní provozní výnosy.

Tabulka 3: Tvorba a zúčtování opravných položek a odpisů pohledávek ve výkazu zisků a ztrát ve zjednodušeném rozsahu

Název a obsah položky		Období	
		běžné	minulé
G.	Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období	552,554, 555, 558, 559	
IV.	Ostatní provozní výnosy	664, 646, 648	
H.	Ostatní provozní náklady	543,544, 545, 546, 548, 549	
M.	Změna stavu rezerv a opravných položek ve finanční oblasti	574, 579	
R.	Mimořádné náklady	581,582, 584, 588, 589	

Zdroj: Ryneš (2012), vlastní zpracování

5.3 PŘÍLOHA K ÚČETNÍ ZÁVĚRCE

Příloha, která je součástí účetní závěrky, má za úkol doplnit a rozvést podstatné informace, které nejsou zahrnuty v rozvaze a výkazu zisků a ztrát, jelikož nepatří do rozsahu těchto výkazů nebo se staly až po skončení účetního období. Příloha obsahuje obecné údaje o účetní jednotce, informace o použitých účetních metodách, způsobech oceňování a obecných účetních zásadách. Zahrnuje také informace k rozvaze a výkazu zisků a ztrát a přehled o peněžních tocích. (Březinová, 2001)

Příloha také shrnuje členění pohledávek po lhůtě splatnosti.

Tabulka 4: Pohledávky po lhůtě splatnosti

Pohledávky - splatnosti	Minulé období	Běžné období
Celkem z účetnictví		
Z toho ve splatnosti nad 1 roku		
Z toho ve splatnosti do 1 roku		
Z toho po splatnosti		
Rozpis po splatnosti:		
- do 90 dnů po splatnosti		
- od 90 do 180 dnů po splatnosti		
- od 180 do 365 dnů po splatnosti		
- na jeden rok po splatnosti		
- se splatností do 31. 12. 1994		

Zdroj: Ryneš (2012), vlastní zpracování

6 CÍL PRÁCE A METODIKA

Cílem této práce je definovat a analyzovat problematiku pohledávek po lhůtě splatnosti a to jak z účetního pohledu, tak i daňového hlediska. Analýza bude provedena ve společnosti ČSAD JIHOTRANS, a.s. a bude navržena případná optimalizace.

Pro vytvoření práce bylo nutné zajistit a prostudovat literaturu zabývající se problematikou pohledávek. Jedná se především o knihy, odborné časopisy a zákony, které jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Na základě nastudované literatury je vyhotovena teoretická část.

V praktické části bude čerpáno z podkladů o pohledávkách ve společnosti. Tyto informace byly zajištěny při konzultaci s pracovníci, která má na starosti účetnictví a daně z metodického hlediska. Jako zdroj dat pro analýzu poslouží výkazy společnosti. Získané údaje se prostudují a aplikují s poznatky z teoretické části této práce.

Zásadním krokem práce bude rozbor opravných položek k pohledávkám a jejich odpisu, které účetní jednotka tvořila za dané období.

Poslední částí této práce bude analýza pohledávek ve vybrané společnosti, zhodnocení výsledků získaných z této analýzy a vypracování závěru. Analýza pohledávek zahrnuje následující ukazatele.

$$\text{Doba obratu (splatnosti)pohledávek} = \frac{\text{Krátkodobé pohledávky}}{\text{Tržby}/365}$$

Tento ukazatel vyjadřuje, kolik dní se majetek podniku vyskytuje v podobě pohledávek. Tedy dobu od vystavení faktury po její splacení. Účetní jednotka chce, aby doba obratu pohledávek byla co nejnižší. Jelikož se tento ukazatel používá především u obchodních úvěrů neboli faktur, lze ho zaměřit pouze na pohledávky z obchodního styku.

$$\text{Doba obratu pohledávek z obchodního styku} = \frac{\text{Pohledávky z obchodního styku}}{\text{Tržby}/365}$$

Vypovídá o platební disciplíně zákazníků. Vyhodnocuje inkasní politiku společnosti.

$$\text{Běžná likvidita} = \frac{\text{Oběžná aktiva}}{\text{Krátkodobá pasiva}}$$

Ukazuje, kolikrát pokrývají oběžná aktiva krátkodobé dluhy podniku. Oběžná aktiva zahrnují zásoby, krátkodobé pohledávky a finanční majetek. Krátkodobá pasiva obsahují krátkodobé závazky a krátkodobé bankovní úvěry.

Doporučený interval pro tento ukazatel je 1,5 až 2,5. Výsledky se porovnají s tímto doporučeným rozmezím a vyhodnotí se.

$$\text{Pohotová likvidita} = \frac{\text{Krátkodobé pohledávky} + \text{finanční majetek}}{\text{Krátkodobá pasiva}}$$

Vyjadřuje možnost okamžitého splacení krátkodobých závazků. Účelem ukazatele je vyloučit nejméně likvidní položku oběžných aktiv, tedy zásoby. Čím je pohotová likvidita vyšší, tím má společnost větší jistotu zaplacení krátkodobých závazků. Uspokojivý výsledek je v rozmezí 1,1 až 1,5

$$\text{Provozní pohotová likvidita} = \frac{\text{Krátkodobé pohledávky} + \text{finanční majetek}}{\text{Krátkodobé závazky}}$$

Vyloučením krátkodobých bankovních úvěrů ze jmenovatele, lze získat ukazatel provozní pohotová likvidita. Doporučený interval je stejný jako u pohotové likvidity. Hodnota ukazatele by neměla klesnout pod 1, jelikož by to naznačovalo závažné inkasní riziko.

7 POHLEDÁVKY VE VYBRANÉ SPOLEČNOSTI

Praktická část se bude zabývat analyzováním pohledávek a zejména pohledávek po lhůtě splatnosti v podniku ČSAD JIHOTRANS, a.s.

7.1 Základní informace o společnosti

Obchodní firma:	ČSAD JIHOTRANS a.s.
Sídlo:	Pekárenská 255/77, Č. Budějovice 370 21
IČ:	251 71 216
Právní forma:	akciová společnost
Datum vzniku:	1. leden 1998
Rozvahový den:	31. prosinec 2012
Základní kapitál společnosti:	130 000 000 Kč
Splaceno:	130 000 000 Kč

Akcie: 130 000 ks kmenových akcií na jméno o jmenovité hodnotě 1000 Kč, v listinné podobě s omezenou převoditelností.

Společnost je organizačně rozčleněna do několika částí: Správa organizace, Divize mezinárodní nákladní dopravy, Divize tuzemské nákladní dopravy, Divize autobusové dopravy, Divize služeb Týn nad Vltavou, Divize služeb Č. Budějovice, Divize logistiky Č. Budějovice, Divize služeb Kaplice, atd.

Společnost disponuje vlastnickými podíly u následujících podniků.

Tabulka 5: Obchodní společnosti, v nichž má podnik větší než 20% podíl na základním kapitálu, jejich vlastní kapitál a výsledek hospodaření k 31. 12. 2012 (v tis. Kč)

Název společnosti	Podíl na základním kapitálu	Vlastní kapitál	Výsledek hospodaření
	k 31. 12. 2012		
ČSAD STTRANS a.s.	50,00%	83 644	6 607
TACHOSERVIS s.r.o.	100,00%	848	593
AUTOLINHART BOREK a.s.	100,00%	34 925	4 803
BAWEPNEU s.r.o.	33,33%	147	37
ČSAD JAVORIV s.r.o., Ukrajina	99,45%	-	-
Allport Cargo Services Czech s.r.o.	55,00%	3 687	87

Zdroj: Výroční zpráva ČSAD JIHOTRANS, vlastní zpracování

7.1.1 Předmět podnikání

Společnost poskytuje komplexní a kvalitní služby zahrnující: silniční nákladní doprava a autobusová osobní doprava, zasilatelství a zastupování v celním řízení, opravy silničních vozidel, údržba motorových vozidel a jejich příslušenství, měření emisí, velkoobchod a maloobchod, zprostředkování obchodu a služeb skladování, balení zboží, manipulace s nákladem a technické činnosti v dopravě, provozování čerpacích stanic s palivy a mazivy, pronájem a půjčování věcí movitých, poradenská a konzultační činnost, zpracování odborných studií a posudků, mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů, školení, včetně lektorské činnosti, výroba, obchod a služby jinde nezařazené.

7.2 Pohledávky v ČSAD JIHOTRANS, a.s.

7.2.1 Pohledávky

V rozvaze společnosti se nevyskytují dlouhodobé pohledávky. Důvodem je, že společnost má všechny pohledávky se splatností do 1 roku. Tato práce bude tedy pracovat jen s krátkodobými pohledávkami.

Tabulka 6: Krátkodobé pohledávky za roky 2010 - 2012 v tis. Kč

Krátkodobé pohledávky	2010	2011	2012
Brutto	332 477	353 100	371 011
z toho z obchodního styku	301 389	313 900	311 918
- v Kč	261 070	257 421	229 770
- V EUR	40 319	56 479	82 148
Opravné položky	-19 414	-33 822	-47 620
Netto	313 063	319 278	323 391

Zdroj: Výroční zprávy ČSAD JIHOTRANS, vlastní zpracování

Vyskytují se převážně pohledávky z obchodního styku. Tvoří 90 % celkových brutto krátkodobých pohledávek. Ty se v roce 2011 zvýšily z 332 477 tis. Kč na 335 100 tis. Kč, což je přibližně o 10 mil. Kč. V roce 2012 pak oproti předešlému roku mírně klesly na 371 011 tis. Kč.

Opravné položky v prvním sledovaném roce vykazují hodnotu 19 414 tis. Kč. V dalším roce 2011 jsou ve výši 33 822 tis. Kč, což znamená zvýšení o 74 % oproti předešlému roku. V posledním zmiňovaném roce nastalo opět zvýšení. Tentokrát o 41 % na hodnotu 47 620 tis. Kč. Hodnoty opravných položek k pohledávkám se mění v závislosti na brutto hodnotách pohledávek a na splatnosti pohledávek.

Graf 1: Krátkodobé pohledávky z obchodního styku za roky 2010 - 2012

Zdroj: Výroční zprávy ČSAD JIHOTRANS, vlastní zpracování

Pohledávky v českých korunách, tedy obchody s domácími subjekty tvoří větší část, přibližně 80 %, z celkového počtu obchodních operací společnosti. Z grafu lze vypočítat, že podnik má vzestupný trend v pohledávkách vůči zahraničním subjektům. Zatímco v roce 2010 zaujímaly pohledávky v eurech okolo 13 %, v roce 2011 vzrostly téměř na 20 % a v roce 2012 už vystoupaly na 26 % z celkových pohledávek z obchodního styku.

Znamená to tedy, že se stále zvyšuje podíl výrobků a služeb, které firma poskytuje zahraničním odběratelům.

Pohledávky v účtové osnově

Společnost vede podvojně účetnictví v účetním programu M-line, který odpovídá požadavkům uvedených v Zákoně č. 563/1991 Sb. o účetnictví.

Účtová osnova označuje účty zabývající se pohledávkami číslem účtu, doplněné o dvojčíslí nebo trojčíslí, které představuje analytické rozdělení. Tím specifikuje danou skupinu pohledávek.

Ve společnosti ČSAD JIHOTRANS je vnitřním účetním předpisem nastaveno účtování pohledávek na několik analytických účtů rozdělených například podle odběratele, druhu prodávané služby, zboží nebo majetkových práv.

Tabulka 7: Účtová osnova – pohledávky

Účet	Název	Účet	Název
31100	Odber.- kurzovní rozdíly	37100	Pohledavky z prodeje podniku
31111	Odber.- prepr.tuzemsko	37800	Jiné pohl.- pojišťovna
31112	Odber.- zboží,opravy a služby	37811	Jiné pohl.- prodej části podniku
31113	Odber.- prepr.MKD tuzemsko	37812	Jiné pohl.- půjčky krátkodobé
31120	Odber.- zahraničí	37813	Jiné pohl.- škody
31140	Odberatele - Holding JIH	37880	Jiné pohl.- fúze
31141	Odber.- prepr.skupina	37890	Jiné pohl.- přefakt.,postoup.pohl.
31142	Odber.- zak.,zb.skupina	378008	Jiné pohl.- DPH dobropisy vydané
31180	Odběr.- pohledávky fúze	378009	RADIÁLKA HK - Jiné pohl.
31190	Odber.- % odpis	378018	RADIÁLKA SBS MORAVA - Jiné pohl.
31191	Pohledávky za dlužníky v konkurzu	378019	ČSAD RADIÁLKA OSTRAVA s.r.o.- Jiné pohl
311111	JIHOTRADE a.s.(fúze)	378028	RADIÁLKA SBS PLZEŇ - Jiné pohl.
311112	Auto Linhart s.r.o.(fúze)	378038	RADIÁLKA SBS ÚSTÍ/L. - Jiné pohl.
311113	JWE a.s. (fúze)	378048	RADIALTRANS - Jiné pohl.
311981	Odberatele - CB	378058	ČSAD Kyjov Logistics - Jiné pohl.
311982	Odberatele - PT		

Zdroj: Účtová osnova ČSAD JIHOTRANS

Opravné položky k pohledávkám zachycuje společnost v účtové osnově na následujících analytických účtech. Analytika je tvořena podle opravných položek k pohledávkám z účetního charakteru, dále zákonných opravných položek k pohledávkám, opravných položek ze žalob nebo konkurzu.

Tabulka 8: Účtová osnova – opravné položky

Účet	Název
39100	Opravná pol.k pohl.- účetní
39110	Zák.OP k pohl.- ostatní
39120	Zák.OP k pohl.- žaloby
39130	Zakon.OP k pohl.konkurz
558112	Tvorba a zúčt.zákonných OP-provoz.čin.
559100	Tvorba a zúčtování OP k pohledávkám

Zdroj: Účtová osnova ČSAD JIHOTRANS

Při odpisu pohledávek využívá společnost analytické účty dle stavu a typu pohledávky.

Tabulka 9: Účtová osnova - Odpis pohledávek

546102	Odpis pohledávek – účetní
546112	Odpis pohledávek – konkurz
546212	Odpis postoupených pohledávek
546312	Odpis pohl.- dle ZDP par.24(2)y
546912	Odpis pohledávek - 20 % (do 31.12.1994)
64610	Výnosy z odepsaných pohledávek
64620	Výnosy z postoupených pohledávek

Zdroj: Účtová osnova ČSAD JIHOTRANS

Pro zaúčtování rozdílu z přecenění pohledávek použije společnost tyto účty:

Tabulka 10: Účty pro přecenění pohledávek

563112	Kurzové ztráty
66310	Kurzové zisky

Zdroj: Účtová osnova ČSAD JIHOTRANS

7.2.2 Pohledávky po lhůtě splatnosti

Tabulka 11: Pohledávky po lhůtě splatnosti v tis. Kč v letech 2010 - 2012

Pohledávky po lhůtě splatnosti	2010	2011	2012
Celkem pohledávky po lhůtě splatnosti	128 196	137 862	140 409
z toho: 1-30 dní	46 881	50 840	56 642
31 - 60 dní	14 068	13 506	11 513
61 - 90 dní	7 071	10 798	5 799
91 - 180 dní	13 719	11 855	8 828
181 - 360 dní	12 406	14 565	15 990
nad 360 dnů po lhůtě	34 051	36 298	41 637
Pohledávky k podn. ve skupině	9 622	9 041	8 828
Pohledávky v cizí měně	40 319	56 479	82 148

Zdroj: Výroční zprávy ČSAD JIHOTRANS, vlastní zpracování

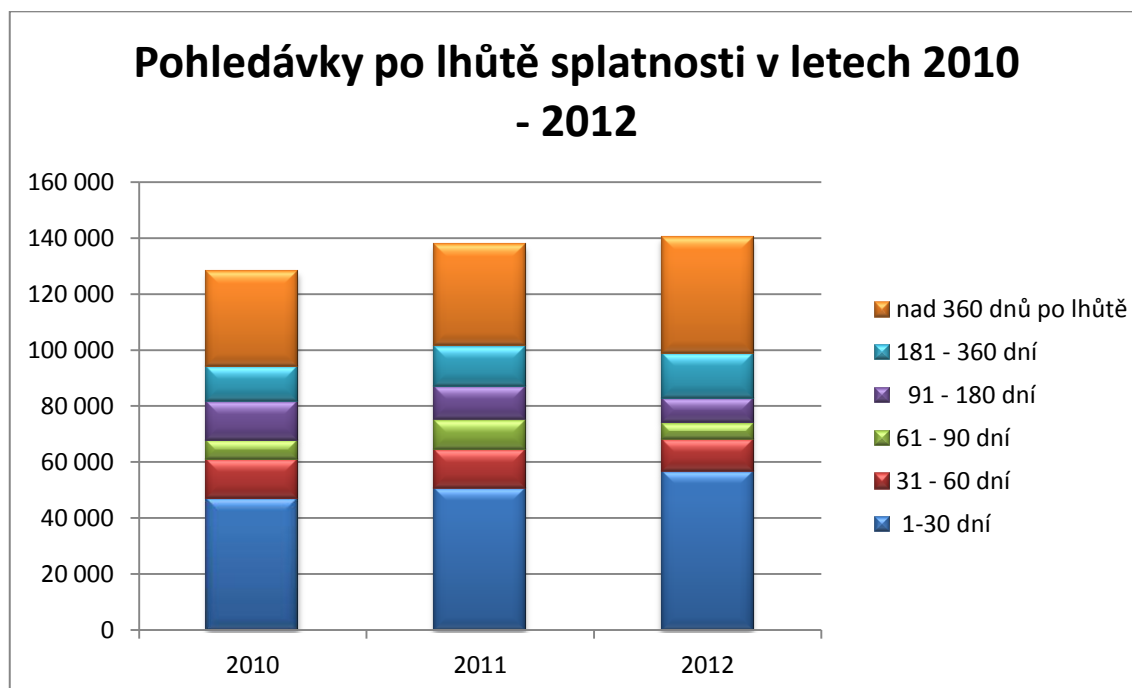
V tabulce lze zaznamenat, že hodnota pohledávek po lhůtě splatnosti celkově roste. Skupinami pohledávek po splatnosti, které se mírně snížily, jsou kategorie 31 – 60 dní, 61 – 90 dní, a 91 – 180 dní. Oproti tomu skupiny 1-30 dní, 180 – 360 dní a nad 360 dní po splatnosti se zvýšily, a to o mnohem větší část než předchozí skupiny. Tyto kategorie mají také největší podíl na celkových pohledávkách, proto se také celková hodnota zvýšila.

Dále bylo zjištěno, že pohledávky k podnikům ve skupině mírně klesly a pohledávky v cizí měně v roce 2012 vzrostly o více než polovinu oproti roku 2010.

Lze vidět, že pohledávky maximálně do 30 dní po splatnosti se zvyšují. V roce 2011 o 3 959 tis. Kč tedy od 8,4% oproti roku 2010 a v 2012 o 5 802 tis. Kč, o 11,4% proti předešlému roku. V kategorii pohledávek po lhůtě splatnosti od 31 dní do 60 dní je tendence spíše opačná. V roce 2011 nastalo snížení o 562 tis. Kč, to je snížení od 4% a v následujícím roce ještě větší pokles o 1993 tis. Kč, 14,8% od roku 2011. Skupina pohledávek po splatnosti od 61 – 90 dní kolísá. Rok 2011 přinesl navýšení o 3 727 tis. Kč, 52,7%, ale rok 2012 naopak pokles o 4 999 tis. Kč, o 46,3%. Pohledávky po lhůtě splatnosti od 91 dní do 180 mají podobný průběh jako od 31 do 60 dní po splatnosti. Také mírné snížení ve sledovaných letech. Pohledávky do 360 dní po splatnosti se mírně zvyšují. V roce 2011 o 2 159 tis. Kč a v roce 2012 o 1 425 tis. Kč. Poslední kategorie nad 360 dnů má zvyšující se charakter. Rok 2011 přinesl hodnoty vyšší o 2 247 tis. Kč, tedy od 6,6% a rok 2012 nastalo zvýšení o 5 339 tis. Kč, 14,7%.

Dále lze vidět, že pohledávky v cizí měně se hodně zvyšují. V roce 2011 ze 40 319 tis. Kč. na 56 479 tis. tedy o 16 160 tis. Kč, což představuje zvýšení o 40,1%. A v roce 2012 z 56 479 tis. Kč na 82 148 tis. Kč, tedy také zvýšení o 45,4%.

Graf 2: Pohledávky po lhůtě splatnosti v letech 2010 - 2012

Zdroj: Výroční zprávy ČSAD JIHOTRANS, vlastní zpracování

Dle rozdělení pohledávek podle doby po splatnosti rozdělené po měsících, lze vyvodit, že společnost má převážně pohledávky, které jsou 1-30 dní po lhůtě splatnosti a pohledávky, které jsou více než 360 dnů po splatnosti. Tyto dvě skupiny pohledávek v průběhu let 2010 – 2012 mírně vzrostly.

7.2.3 Pohledávky v cizí měně

Zahraniční pohledávky jsou ve společnosti účtovány v cizí měně. Při vzniku pohledávky přepočítávají její hodnotu denním kurzem ČNB z předchozího dne. Pro přepočtení na konci roku používají kurz ČNB k poslednímu pracovnímu dni v roce, dle vnitřních předpisů. Následně jsou vedeny v českých korunách.

U těchto pohledávek dochází, v důsledku změny kurzu české koruny k jiným měnám, ke kurzovým rozdílům. Kurzové rozdíly vznikají při uzavírání účetních knih, ale i při úhradě pohledávky. Kurzový rozdíl při úhradě pohledávky se přeceňuje aktuálním kurzem a na konci účetního období se přeceňuje nerealizované pohledávky kurzem k 31.12 stanoveným centrální bankou. Rozdíl z přecenění pohledávek se promítne na účtech nákladů a výnosů. Kurzové ztráty se zaúčtují na účet 563112 – *Kurzové ztráty* a kurzové zisky na účet 66310 – *Kurzové zisky*. Jako souvztažný účet se používá některý z analytických účtů pohledávek dle typu pohledávky.

Kurzové rozdíly mají vliv na výsledek hospodaření a snižují nebo zvyšují hodnotu pohledávky ke konci účetního období. Opravné položky se tvoří z hodnoty přeceněných, nepromlčených, nerealizovaných (tzn. neuhrazených) pohledávek v procentuální výši, stanovené zákonem. Kurzový rozdíl se promítne i ve výši opravných položek. V případě, že na pohledávku, byla vytvořena opravná položka a pohledávka je uhrazena, opravná položka se zruší.

7.2.4 Řízení pohledávek

- **Informace o odběratelích**

V okamžiku, kdy se společnost rozhoduje, zda bude s nějakým subjektem spolupracovat, důkladně si ho prověří. Důležitým faktorem při rozhodování je důvěryhodnost subjektu. Firma, která působí na trhu krátce, je méně důvěryhodná než firma s dlouholetou tradicí. Společnost proto bude více prověřovat firmu s krátkou působností na trhu.

Dalším faktorem pro získávání informací je, zda má daný subjekt sídlo v tuzemsku či v zahraničí. Zahraniční subjekty si společnost nechává prověřovat agenturou, která se specializuje na tuto činnost. O tuzemských podnicích získává potřebné údaje společnost sama. Informace vyhledává z dostupných zdrojů. Příkladem takových zdrojů jsou:

- Administrativní registr ekonomických subjektů (ARES). Ten představuje informační systém, který umožňuje vyhledávání ekonomických subjektů registrovaných v České republice. Zprostředkovává zobrazení údajů vedených v jednotlivých registrech státní správy, ze kterých čerpá data (tzv. zdrojové registry).
- Justice.cz je oficiální server českého soudnictví, kde lze vyhledat údaje z Obchodního rejstříku. V této databázi všech obchodních subjektů lze nalézt údaje o identifikačním čísle subjektu, předmětu jeho činnosti, statutárních orgánech, struktuře majetku a dalších klíčových ukazatelích o podniku.

Dalšími, však neméně důležitými faktory jsou bonita podniku, výhodnost obchodu, (zjištění vazeb a souvislostí mezi jednotlivými lidmi a firmami).

Společnost eliminuje rizika nezaplacení také tím, že vede takzvaný Black list, kde jsou uvedené podniky v insolventi, které nereagují na výzvy k zaplacení. Tento seznam pravidelně kontroluje a obnovuje.

Dle získaných údajů se společnost následně rozhoduje, zda s daným podnikem spolupracovat či nikoli.

- **Smluvní podmínky**

Podnik uzavírá obchodní smlouvy jen s dlouhodobými partnery, jelikož s jednorázovými či krátkodobými partnery by se jim to nevyplatilo. Tyto smlouvy obsahují zajišťovací prostředky, jako jsou úroky z prodlení s úhradou fakturované částky. Ukázka smlouvy je v příloze č. 1.

- **Zajištění pohledávek**

Z prostředků pro zajištění pohledávek společnost používá započtení pohledávek, které provádí jednostranně, pokud jsou pohledávky po splatnosti. Dále využívá vzájemného zápočtu pohledávek, kde nezáleží na tom, zda jsou pohledávky po splatnosti (viz. příloha č. 2).

Dalšími takovými prostředky jsou uznání dluhu, které obsahuje splátkový kalendář. Směnky používá společnost jen tehdy, pokud mají smysl, tzn.: je-li pohledávka moc vysoká nebo se předpokládá, že dlužník nezaplatí, pak směnku používat nebude. Společnost také využívá postoupení pohledávek s následným započtením pohledávky.

- **Inkasní politika**

Inkasní politiku společnost realizuje prostřednictvím odpovědných pracovníků v každé divizi. Ti evidují pohledávky daných úseků. Pokud je pohledávka po splatnosti, provádějí telefonickou upomínku. Jestliže se po první výzvě nic nestane, pokračují dalšími písemnými upomínkami. Také vytvářejí splátkový kalendář. Nenastane-li splacení pohledávky, předávají záležitost právnímu zástupci společnosti.

7.2.5 Opravné položky

- **Zákonné opravné položky**

Pro pokles reálné hodnoty pohledávky společnost vytváří zákonné opravné položky ke všem typům pohledávek, ve výši stanovené ZR v § 8, §8a, § 8c.

Tabulka 12: Zákonné opravné položky v letech 2010 - 2012 v tis. Kč

Zákonné opravné položky	2010	2011	2012
Tvorba	13 904	10423	12 041
Čerpání	9 497	6796	20 924
Stav k 31. 12. daného roku	18 566	22193	31 076

Zdroj: Výroční zprávy ČSAD JIHOTRANS, vlastní zpracování

Společnost tvořila zákonné opravné položky v letech 2010 – 2012 přibližně ve stejné výši s odchylkami maximálně 33 %. V roce 2010 tvořila zákonné opravné položky ve výši 13 904 tis. Kč, následující rok tvorba mírně klesla na 10 423 tis. Kč, tedy o 25 %. V roce 2012 se opět zvýšila na 12 041 tis. Kč, o 15,5 %. Společnost v roce 2010 čerpala zákonné opravné položky ve výši 9 497 tis. Kč, další rok čerpání podstatně kleslo na 6 796 tis. Kč, tedy o 28,5 %. Rok 2012 byla potřeba čerpání zákonných opravných položek k pohledávkám rapidně vyšší, hodnota se zvýšila na 20 924, což je

téměř o 208 % oproti předchozímu roku. To mohlo být způsobeno zvýšením pohledávek po splatnosti, ke kterým lze vytvořit zákonné opravné položky.

- **Účetní opravné položky**

Ve většině případů účetní opravné položky doplňují zákonné opravné položky, které jsou tvořeny v zákonné výši, a to do úrovně 100 % hodnoty pohledávky.

Při tvorbě účetních opravných položek se postupuje individuálně. Zohledňuje se několik faktorů. Takovými faktory jsou:

- splatnost pohledávky,
- výše pohledávky,
- její stav a bonita.

Po přezkoumání faktorů určí odpovědný vedoucí výši opravných položek a předá údaje ke schválení vedení společnosti a auditorům. Ti danou problematiku přezkoumají a popřípadě upraví hodnoty opravných položek.

Tabulka 13: Účetní opravné položky k pohledávkám v letech 2010 - 2012 v tis. Kč

Účetní opravné položky k pohledávkám	2010	2011	2012
Tvorba	848	11629	11 147
Čerpání	7203	848	16 062
Stav k 31. 12. daného roku	848	11629	16 544

Zdroj: Výroční zprávy ČSAD JIHOTRANS, vlastní zpracování

V roce 2010 společnost tvořila zákonné opravné položky k pohledávkám ve výši 848 tis. Kč. Následující rok se tvorba opravných položek rapidně zvýšila na 11 629 tis. Kč, tedy o 10 781 tis. Kč. V roce 2012 tvorba mírně klesla na 11 147 tis. Kč, což je o 4 %. Čerpání opravných položek k pohledávkám bylo v roce 2010 ve výši 7 203 tis. Kč. V roce 2011 čerpala společnost stejnou výši opravných položek, kterou vytvořila v roce 2010, tedy 848 tis. Kč. V roce 2012 čerpala společnost podstatně více opravných položek k pohledávkám, ve výši 16 062 tis. Kč, což je o 15 214 tis. Kč více než v předchozím roce. Tyto výkyvy v čerpání jsou způsobeny změnou struktury pohledávek z hlediska splatnosti.

o 20 % více zákonné opravné položky než účetní. Na konci roku 2012 byl stav účetních opravných položek o polovinu nižší oproti zákonným opravným položkám.

- **Účtování opravných položek**

Tvorba zákonné opravné položky se v účetnictví promítne na účtu 558112 – *Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek – provozní činnost* na straně MD a souvztažně na straně Dal účtu 39110 – *Zákonná opravná položka k pohledávkám*. Účet 391 je pro zákonné opravné položky dále rozdělen do tří analytických účtů, ze kterých společnost vybírá dle typu pohledávky.

Tvorba nedaňových opravných položek, tedy účetních, se zaúčtuje na účet 559100 – *Tvorba a zúčtování opravných položek k pohledávkám* na stranu MD a souvztažně na stranu Dal účtu 39100 – *Opravná položka k pohledávkám – účetní*.

Čerpání a zrušení opravné položky se zaúčtuje obdobně jako čerpání, s tím rozdílem, že se před částku doplní mínus.

7.2.6 Odpisy pohledávek

- **Daňový (jednorázový) odpis pohledávek**

Společnost uplatňuje daňový odpis pohledávek dle § 24 odst. 2, písm. y) zákona č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů právnických osob, kde je přesně stanoveno, za podmínek a v případech, při kterých lze pohledávku jednorázově odepsat.

- **Účetní odpis pohledávek**

V případě, že společnost usoudí, že náklady na vymáhání pohledávky by převyšovaly vymáhanou hodnotu, a nejsou splněny podmínky pro daňový odpis dle ZR, pak použije účetní odpis.

Společnost tvořila daňové i účetní odpisy k pohledávkám.

Tabulka 14: Tvorba odpisů pohledávek za rok 2010 v tis. Kč

Odpisy pohledávek	2010	2011	2012
Odpis dle zákona č. 586/1992 Sb.	2 882	4 028	4 087
Odpis účetní	10 468	8 472	4 458

Zdroj: Výroční zprávy ČSAD JIHOTRANS, vlastní zpracování

Společnost měla v roce 2010 převážnou část účetních odpisů. Z celkové tvorby odpisů pohledávek za tento rok (13 350 tis. Kč), tvořila daňových odpisů 2 882 tis. Kč, což je 22 % a Účetních odpisů 10 468 tis. Kč. V roce 2011 byla tvorba daňových odpisů 4 028 tis. Kč, což je 32 % z celkových odpisů za tento rok (12 500 tis. Kč). Zbylou část, 8 472 tis. Kč, z celkových odpisů tvoří účetní odpisy. V následujícím roce se poměr účetních a daňových odpisů téměř vyrovnal. Daňově se odepisovaly pohledávky ve výši 4 087 tis. Kč, účetní odpisy byly v hodnotě 4 458 tis. Kč. Z tabulky lze také vypočítat, že společnost se s postupem času snaží využívat více daňových odpisů pohledávek než účetních.

- **Účtování odpisů**

Účtování odpisů se projeví na účtu 546 – *Odpis pohledávek*, který společnost analyticky rozděluje na několik skupin, na straně MD a souvztažně na účet pohledávek 311 – *Odběratelé*.

Nastane-li situace, kdy je pohledávka účetně odepsaná a dlužník splatí pohledávku, pak zaúčtujeme danou situaci na výnosový účet 646 – *Výnosy z odepsaných pohledávek*, který je dále analyticky členěn.

7.3 Finanční analýza

7.3.1 Doba obratu pohledávek

Doba obratu pohledávek

Ukazatel doby obratu pohledávek představuje, za kolik dní jsou pohledávky splaceny, neboli jak dlouho je inkaso peněz zadrženo v pohledávkách.

Tabulka 15: Doba obratu pohledávek v letech 2010 - 2012 v tis. Kč

Ukazatelé	2010	2011	2012
Pohledávky	313 063	319 278	323 391
Tržby	2 026 599	2 078 384	2 188 503
Doba obratu pohledávek	56,38	56,07	53,94

Zdroj: Výkazy ČSAD JIHOTRANS, vlastní zpracování

Výsledná hodnota by se měla shodovat s průměrnou dobou splatnosti faktur. Společnost se snaží, aby tento ukazatel byl co nejmenší. Doporučený interval předpokládá dobu obratu mezi 50 a 60 dny. Ideálem je však 14 dní, což v praxi představuje u většiny případů nedosažitelný cíl. Naopak nepřijatelnou dobou obratu pohledávek je více než 70 dní.

V roce 2010 hodnota ukazatele byla 57 dní, což ještě spadá do doporučeného intervalu, ale už se pomalu blíží k horní hranici. Doba obratu pohledávek v roce 2011 byla v podstatě stejná jako v předchozím roce, jelikož se tento ukazatel zaokrouhluje na celé dny. Následující rok byl, z pohledu doby obratu pohledávek, úspěšný, neboť se společnosti podařilo snížit splatnost pohledávek na 54 dní.

Doba obratu pohledávek z obchodního styku

Dobu obratu pohledávek lze zaměřit pouze na pohledávky z obchodního styku.

Tabulka 16: Doba obratu pohledávek z obchodního styku v letech 2010 - 2012 v tis. Kč

Ukazatelé	2010	2011	2012
Pohledávky z obch. Styku	281 975	280 078	264 298
Tržby	2 026 599	2 078 384	2 188 503
Doba obratu pohl. z obch. Styku	50,79	49,19	44,08

Zdroj: Výkazy ČSAD JIHOTRANS, vlastní zpracování

Eliminací ostatních pohledávek jsem se orientovala pouze na pohledávky z obchodního styku. Tento ukazatel má stejný doporučený interval, jako doba obratu celkových pohledávek.

Lze tedy říct, že v roce 2010 byla doba splatnosti 51 dní u pohledávek z obchodního styku, což spadá do doporučeného intervalu. V následujícím roce došlo k poklesu ukazatele o 1 den, oproti roku 2010. Tímto poklesem se dostal na dolní hranici doporučeného intervalu. Rok 2012 byl příznivý, jelikož doba obratu pohledávek z obchodního styku klesla na 45 dní, tedy klesla o 5 dní. Proto se dostala pod hranici intervalu a splatnost je velmi pozitivní.

Pokud srovnáme dobu obratu celkových pohledávek a dobu obratu pohledávek z obchodního styku, můžeme vidět, že eliminací ostatních pohledávek se v roce 2010 snížila doba o 6 dní oproti splatnosti celkových pohledávek. V roce 2011 poklesla o 7 dní a v roce 2012 je o 9 dní nižší doba splatnosti.

Lze tedy vyvodit, že ukazatelé byly v roce 2010 nejhorší a v roce 2012 byla doba obratu pohledávek nejlepší, jak z celkového pohledu pohledávek, tak z pohledu pohledávek z obchodního styku. Dochází tedy k postupnému zlepšení platební morálky odběratelů.

7.3.2 Likvidita

Běžná likvidita (likvidita III. stupně)

Běžná likvidita znázorňuje, jak je společnost schopna splácet krátkodobé závazky, kdyby přeměnil svá oběžná aktiva na peněžní prostředky.

Tabulka 17: Běžná likvidita v letech 2010 - 2012 v tis. Kč

Ukazatelé	2010	2011	2012
Oběžná aktiva	367 538	379 782	396 054
Krátkodobá pasiva	274 525	257 777	265 479
Běžná likvidita	1,34	1,47	1,49

Zdroj: Výkazy ČSAD JIHOTRANS, vlastní zpracování

Optimum pro tento ukazatel je poměr 2:1, tzn. jednotka krátkodobých dluhů je kryta dvěma jednotkami oběžných aktiv. Proto se za přiměřený interval považuje 1,5 až 2,5.

V roce 2010 byl tento ukazatel 1,34, tedy pod hranici přiměřeného intervalu. To však ještě není nic neuspokojivého. Pokud by hodnota klesla pod 1, dostala by se společnost do špatné situace. Musela by hradit krátkodobé závazky dlouhodobými zdroji. V následujícím roce se tento ukazatel zvýšil na hranici přiměřeného intervalu. V roce 2012 se běžná likvidita téměř nezměnila, zůstala tedy na dolní hranici doporučeného intervalu.

Pohotová likvidita (likvidita II. stupně)

Odstraní-li se z běžné likvidity nejméně likvidní majetek – zásoby, lze získat pohotovou likviditu.

Tabulka 18: Pohotová likvidita v letech 2010 - 2012 v tis. Kč

Ukazatelé	2010	2011	2012
Krátkodobé pohledávky	313 063	319 278	323 391
Finanční majetek	12 620	21 459	36 326
Krátkodobá pasiva	274 525	257 777	265 479
Pohotová likvidita	1,19	1,32	1,35

Zdroj: Výkazy ČSAD JIHOTRANS, vlastní zpracování

Čím je pohotová likvidita vyšší, tím je jistější úhrada krátkodobých závazků v případě, že by splacení pohledávek od dlužníků vážlo. Přijatelný interval je 1,1 až 1,5. Za rizikovou likviditu se považuje rozmezí 0,4 až 0,7.

V roce 2010 byla pohotová likvidita 1,19, což znamená, že podnik produktivně využívá uložené prostředky a nemá žádné přebytečné peněžní prostředky, ani příliš krátkodobých pohledávek. V roce 2011 se tento ukazatel mírně zvýšil, ale v přijatelné míře. I v následujícím období se ukazatel nepatrně zvýšil, ale stále se pohybuje v přijatelném intervalu.

Provozní pohotová likvidita

Pokud odstraníme z krátkodobých pasiv krátkodobé bankovní úvěry, získáme provozní pohotovou likviditu.

Tabulka 19: Provozní pohotová likvidita v letech 2010 - 2012 v tis. Kč

Ukazatelé	2010	2011	2012
Krátkodobé pohledávky	313 063	319 278	323 391
Finanční majetek	12 620	21 459	36 326
Krátkodobé závazky	181 440	144 422	134 020
Provozní pohotová likvidita	1,79	2,36	2,68

Zdroj: Výkazy ČSAD JIHOTRANS, vlastní zpracování

Mezní hodnoty jsou opět mezi 1 a 1,5.

V roce 2010 byla hodnota tohoto ukazatele 1,79, což je mírně nad přijatelným rozmezím. Následující rok se však provozní pohotová likvidita vzrostla o 0,57. Další rok opět vzrostla na 2,68, tedy o 0,32. Společnost je tedy více než uspokojivě zajištěna proti inkasnímu riziku.

Z výsledných hodnot provozní pohotové likvidity lze vyvodit, že eliminací krátkodobých bankovních úvěrů, se ukazatel podstatně zvýšil. Hodnoty se nacházejí za hranicí doporučeného rozmezí, což znamená, že společnost má příliš pohotových aktiv s nízkým nebo žádným úrokem. Tato aktiva tedy nejsou příliš efektivně využita, ačkoli výsledky pohotové likvidity se zahrnutím krátkodobých bankovních úvěrů tvrdily opak.

7.4 Doporučení a návrhy

Při řízení pohledávek ve společnosti ČSAD JIHOTRANS, a.s. je postupováno dle ZDP a ZR, pokud je to možné. V oblastech, kde to možné není, například při tvorbě účetních opravných položek k pohledávkám, společnost jedná dle účetních standardů a uvážení odpovědných pracovníků. Ve vnitropodnikových směrnicích nelze nalézt postup pro problematiku řízení pohledávek po lhůtě splatnosti. Z tohoto důvodu by měla společnost shrnout veškeré postupy při řízení pohledávek po splatnosti do vnitropodnikové směrnice, která by obsahovala řízení pohledávek a jejich zajištění. Dále by obsahovala okrajově vymezenou problematiku zákonných opravných položek k pohledávkám a odpisu pohledávek, které jsou dané ZDP a ZR. Větší část by představovaly účetní opravné položky k pohledávkám a odpisy pohledávek, jelikož si je účetní jednotka může upravit dle svého uvážení a individuálního posouzení pohledávek.

I přesto, že výsledky finanční analýzy podniku vykazují, že společnost má optimální dobu obratu pohledávek i likviditu, měla by věnovat více pozornosti zajištění pohledávek po lhůtě splatnosti. Důležité je však předcházet situaci, kdy je pohledávka po splatnosti, proto by se společnost měla zaměřit právě na řízení a zajištění pohledávek ještě před lhůtou splatnosti. Zajišťovacími prostředky, které by mohla společnost používat, jsou např. ručení, zástavní právo, bankovní záruka, atd. Při obchodním styku se zahraničními subjekty lze používat např. dokumentární akreditiv nebo pojištění pohledávek. Těmito zajišťovacími instrumenty by společnost mohla zvýšit pravděpodobnost, že plnění dlužníka opravdu obdrží.

Dále lze doporučit pokračování ve snaze řídit se prioritně ZDP a ZR. Dále tvořit zákonné opravné položky a odpisy, pokud splňují podmínky dané zákonem.

8 ZÁVĚR

Cílem této práce bylo definovat a analyzovat pohledávky po lhůtě splatnosti z účetního a daňového pohledu. Následně byla tato problematika analyzována ve vybraném podniku.

Teoretická část se věnuje oblasti pohledávek po lhůtě splatnosti. Shrnuje řízení pohledávek, tedy postup, jak by měla společnost jednat, aby se nedostala do tíživé situace, způsobené nečinností dlužníků. Do této části je zahrnuto zajištění pohledávek, které pomáhá snižovat riziko nezaplacení pohledávek.

Pro dodržení zásady věrného a poctivého obrazu skutečnosti je třeba se zaměřit na tvorbu opravných položek k pohledávkám a odpisům pohledávek z účetního i daňového pohledu. Daňové opravné položky a daňové odpisy pohledávek snižují základ daně a následně tedy daňovou povinnost. Účetní opravné položky a účetní odpisy pohledávek nejsou daňově uznatelné, společnost si je tedy nemůže odečíst od základu daně.

Praktická část se orientuje na pohledávky po lhůtě splatnosti ve vybrané společnosti. Jejich zařazení v účtové osnově společnosti a účtování. Společnost disponuje pouze krátkodobými pohledávkami, proto se praktická část věnuje právě jim. Se zřetelem na rozdělení těchto pohledávek podle měsíců po splatnosti, lze říci, že společnost má především pohledávky 1-30 dnů po splatnosti a pohledávky, které jsou více než 360 dnů po splatnosti. Oblast řízení a zajištění pohledávek řeší ČSAD JIHOTRANS, a.s. velmi zodpovědně. Potencionální odběratele důkladně prověřuje, buď samostatně, nebo pomocí specializované agentury. Také používá některé zajišťovací prostředky, jako započtení pohledávek či smluvní pokuty zahrnuté v obchodních smlouvách.

Tato část zachycuje řešení opravných položek a odpisů ve společnosti, a to jak účetních, tak i daňových. Při řízení pohledávek ve společnosti ČSAD JIHOTRANS, a.s. je postupováno dle ZDP a ZR, pokud je to možné. V oblastech, kde to možné není, například při tvorbě účetních opravných položek k pohledávkám a účetních odpisech pohledávek, společnost jedná dle účetních standardů a uvážení odpovědných pracovníků. Při individuálním řešení společnost zohledňuje několik faktorů – splatnost pohledávky, výše pohledávky, bonitu a stav pohledávky.

Vliv pohledávek po splatnosti na podnikání lze analyzovat na základě finanční analýzy. Jedním z používaných ukazatelů je doba obratu pohledávek, která se pohybuje ve společnosti v optimální výši ve všech sledovaných obdobích. Lze se zaměřit na dobu obratu pohledávek z obchodního styku, která byla v roce 2010 a 2011 též v ideální výši. Následující rok už se pohybovala pod optimem. Doba, která uplyne mezi vystavením faktury a jejím zaplacením je tedy nižší, což je pozitivní fakt, jelikož společnost má k dispozici peněžní prostředky dříve a může s nimi disponovat dle svých potřeb. Dalšími použitými ukazateli jsou běžná likvidita a pohotová likvidita, které u dané společnosti vykazují optimální výši ve všech sledovaných obdobích. Pohotová likvidita byla následně transformována na provozní pohotovou likviditu, která byla vyšší než optimum, což znamená, že společnost je více než uspokojivě zajištěna proti inkasnímu riziku s orientací pouze na krátkodobé závazky.

Na základě zjištěných poznatků lze společnosti doporučit, aby rozšířila zajištění svých pohledávek a využila další instrumenty, které snižují riziko nezaplacení dlužníkem, např. zástavní právo či ručení. U zahraničních subjektů by mohla využít dokumentárního akreditivu či pojištění pohledávek. Následně by měla společnost shrnout veškeré postupy při řízení pohledávek po splatnosti do vnitropodnikové směrnice, která by obsahovala řízení pohledávek a jejich zajištění, vymezení problematiky opravných položek k pohledávkám a odpisu pohledávek. Dále lze doporučit pokračování ve snaze řídit se prioritně ZDP a ZR při tvorbě opravných položek k pohledávkám a odpisu pohledávek.

Řízení a zajištění pohledávek, je pro společnost velmi důležité. Snaží se tuto problematiku řešit co nejefektivněji, jelikož ovlivňuje majetkovou strukturu a platební schopnost, tedy celkové finanční hospodaření společnosti.

9 SUMMARY

The aim of this bachelor thesis was to define and analyze overdue receivables from an accounting and tax perspective. Subsequently, this issue was analyzed in the selected company.

The theoretical part focused on part of overdue receivables, receivables management and ensure claims, which helps reduce the risk of non-payment of debts by the debtor. This section shows that the management and ensure claims in company is very important. It affects the ownership structure and solvency of the company, therefore the overall financial performance of the company.

The practical part describes overdue receivables in the selected company. Defines the accounting, ensure claims, provisioning and write-offs of receivables. The company has only a short-term receivables, so the practical part is focused to them. The company has mainly receivables 1 - 30 days after maturity and receivables that are more than 360 days overdue. Management and ensure claims solves ČSAD JIHOTRANS very seriously. For mitigate the risk of non-payment applies hedging means.

Financial indicators used in the practical part, show the influence of receivables of the business. These are the indicators: Turnover of receivables and liquidity. These indicators of the company are in the optimal value.

Companies can recommend the use of other of hedging means and the creation of internal guidelines, which sums up the entire issue.

Key words

Overdue receivable, ensure claims, receivables management, provisions for receivables, write-offs of receivables, hedging means

10 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- 1 Beránek, P. (2011). *Cizí měny a kurzové rozdíly v podvojném účetnictví: výklad a řešené příklady*. Olomouc: ANAG.
- 2 Březinová, H. (2001). *Účetní závěrka*. Praha: Grada.
- 3 Brychta, I. (13. Listopad 2009). Daňové a účetní souvislosti pohledávek a závazků. *Účetnictví v praxi*.
- 4 Drbohlav, J., & Pohl, T. (2011). *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu, 3. aktualiz. a dopl. vyd.* Praha: Wolters Kluwer ČR.
- 5 Dušek, J. (2011). *Účetní uzávěrka a závěrka v přehledech: snadno a rychle*. Praha: Grada.
- 6 Kadlec, J., & kolektiv, a. (2011). *Abeceda účetnictví pro podnikatele*. Olomouc: ANAG.
- 7 Machová, H. (4. leden 2007). Odpisy pohledávek. *Daně a právo v praxi*.
- 8 Mackenzie, B. (2013). *Wiley 2013: interpretation and application of international financial reporting standards*. Hoboken: John Wiley.
- 9 Marek, P. (2009). *Studijní průvodce financemi podniku, 2. aktualizované vydání*. Praha: Ekopress.
- 10 Pilařová, I. (1. prosinec 2010). Účetní a daňový pohled na pohledávky po lhůtě splatnosti - účetní a zákonné opravné položky. *Účetnictví v praxi: Měsíčník plný informací pro účetní a daňovou praxi*, str. 16.
- 11 Pilátová, J., & Richter, J. (2009). *Pohledávky a jejich řešení v podnikové praxi: praktická řešení a vzory, daňová a účetní problematika, vybraná související ustanovení*. Olomouc: ANAG.
- 12 Ryneš, P. (2012). *Podvojně účetnictví a účetní závěrka: průvodce podvojným účetnictvím k 1.1.2012*. Olomouc: ANAG.
- 13 Salek, J. G. (2005). *Accounts receivable management best practices*. Hoboken, N.J.: John Wiley.
- 14 Vašek, L., & kolektiv, a. (2012). *Finanční účetnictví a výkaznictví*. Praha: Institut certifikace účetních.

- 15 Vozňáková, I. (2004). *Efektivní řízení pohledávek*, 1. vyd. Praha: Grada.
- 16 Česká republika (2002). Vyhláška č. 500/2002 Sb., *kteou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví.*
- 17 Česká republika (2007). Zákon č. 261/2007 Sb. o daních z příjmů.
- 18 Česká republika (1992). Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách *pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.*

Seznam tabulek

Tabulka 1: Rozvaha v plném rozsahu - Dlouhodobé pohledávky

Tabulka 2: Rozvaha v plném rozsahu - Krátkodobé pohledávky

Tabulka 3: Tvorba a zúčtování opravných položek a odpisů pohledávek ve výkazu zisků a ztrát ve zjednodušeném rozsahu

Tabulka 4: Pohledávky po lhůtě splatnosti

Tabulka 5: Obchodní společnosti, v nichž má podnik větší než 20% podíl na základním kapitálu, jejich vlastní kapitál a výsledek hospodaření k 31. 12. 2012 (v tis. Kč)

Tabulka 6: Krátkodobé pohledávky za roky 2010 - 2012 v tis. Kč

Tabulka 7: Účtová osnova – pohledávky

Tabulka 8: Účtová osnova – opravné položky

Tabulka 9: Účtová osnova - Odpis pohledávek

Tabulka 10: Účty pro přecenění pohledávek

Tabulka 11: Pohledávky po lhůtě splatnosti v tis. Kč v letech 2010 - 2012

Tabulka 12: Zákonné opravné položky v letech 2010 - 2012 v tis. Kč

Tabulka 13: Účetní opravné položky k pohledávkám v letech 2010 - 2012 v tis. Kč

Tabulka 14: Tvorba odpisů pohledávek za rok 2010 v tis. Kč

Tabulka 15: Doba obratu pohledávek v letech 2010 - 2012 v tis. Kč

Tabulka 16: Doba obratu pohledávek z obchodního styku v letech 2010 - 2012 v tis. Kč

Tabulka 17: Běžná likvidita v letech 2010 - 2012 v tis. Kč

Tabulka 18: Pohotová likvidita v letech 2010 - 2012 v tis. Kč

Tabulka 19: Provozní pohotová likvidita v letech 2010 - 2012 v tis. Kč

Seznam grafů

Graf 1: Krátkodobé pohledávky z obchodního styku za roky 2010 - 2012

Graf 2: Pohledávky po lhůtě splatnosti v letech 2010 - 2012

Seznam použitých zkratk

ZDP Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

ZR Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zajištění základu daně z příjmů

MD strana Má Dáti účtu

D strana Dal účtu

ČNB Česká národní banka

DPH Daň z přidané hodnoty

AU Analytický účet

Seznam příloh

Příloha č. 1: Kupní smlouva o odběru pohonných hmot, maziv a mytí vozidel

Příloha č. 2: Dohoda o vzájemném zápočtu pohledávek

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Kupní smlouva o odběru pohonných hmot, maziv a mytí vozidel

230 09

KUPNÍ SMLOUVA

o odběru pohonných hmot, maziv a mytí vozidel
uzavřená podle § 409 a násl. zák. č. 513/1991 Sb. Obchodního zákoníku

ČSAD JIHOTRANS a.s., se sídlem Pekárenská 255/77, 370 21 České Budějovice

IČ: 25171216 DIČ: CZ 25171216

Bankovní spojení: č. účtu 108001144/0300 ČSOB a.s.,

Jménem společnosti jedná: Robert Krigar, generální ředitel a člen představenstva
Společnost je zapsána v obchodním rejstříku, vedeném Krajským soudem v Českých
Budějovicích, oddíl B, vložka 892.

(dále „prodávající“)

a

Vlastimír Novotný Mírová 458 Vimperk 385 01

IČ: XXXXXXXX DIČ: XXXXXXXXXXXX

Bankovní spojení: č. účtu XXXXXXXXXXXXXXXX

Jménem společnosti jedná: XXXXXXXXXXXXXXXX

Kontaktní osoba: Vlastimír Novotný tel/fax 732165165

Společnost je zapsána v obchodním rejstříku, vedeném Krajským soudem
v XXXXXX, oddíl X, vložka XXXXXX.

(dále „kupující“)

I. Předmět smlouvy

1. Smluvní strany si touto smlouvou rámcově sjednávají podmínky dodávek a odběru pohonných hmot, maziv a mytí vozidel, dále jen PHM.

II. Povinnosti prodávajícího

1. Proávající se touto smlouvou zavazuje dodávat kupujícímu PHM v souladu s provozními možnostmi prodávajícího a kvalitě podle platné normy ČSN EN 590. Dodávka PHM se uskutečňuje přímým odběrem do vozidla kupujícího v prostorách čerpacích stanic prodávajícího.
2. Proávající se zavazuje kupujícímu umožnit odběr PHM v pracovní době čerpacích stanic. Tím není dotčena možnost prodávajícího v odůvodněných případech a přiměřeném rozsahu čerpání dočasně vyloučit nebo omezit, a to zejména z důvodů náhle havárie nebo poruchy.

III. Povinnosti kupujícího

1. Kupující se zavazuje prodávajícímu řádně a včas cenu odebraného zboží a poskytovaných služeb zaplatit, a to způsobem určeným touto smlouvou.

IV. Kupní cena

1. Prodejní ceny PHM z čerpacích stanic a ceny mytí vozidel na mycích linkách prodávajícího jsou zveřejňovány u každé čerpací stanice a jsou tak kupujícímu známy. Tato zveřejněná cena se vždy považuje za sjednanou kupní cenu, jako podstatnou náležitost této kupní smlouvy.
2. Proávající vyúčtuje kupujícímu cenu za dodané PHM u příslušné čerpací stanice a služby mytí vždy v polovině a na konci kalendářního měsíce. Za odebrané množství vystaví kupujícímu příslušný daňový doklad se čtrnáctidenní lhůtou splatnosti, dále jen fakturu.
3. V případě prodlení s úhradou fakturované ceny zaplatí kupující prodávajícímu úrok z prodlení ve výši 0,05% za každý den prodlení.
4. V případě prodlení kupujícího s úhradou fakturované ceny je prodávající oprávněn zablokovat výdej PHM na magnetické karty (deaktivovat magnetické karty). V případě, že kupující dlužnou částku po lhůtě splatnosti uhradí, prodávající aktivuje tyto magnetické karty kupujícímu.

V. Způsob odběru PHM

1. Prodávající poskytne kupujícímu magnetickou kartu opravňující vjezd do prostoru areálu k čerpací stanici prodávajícího a čerpání PHM.
2. S každou kartou je kupujícímu předán tzv. ochranný kód „PIN“, který umožňuje její použití pouze oprávněné osobě kupujícího.
3. Čerpací stojany jsou samoobslužné a jsou osazeny čtecím zařízením karet a klávesnicí k zadání „PIN“ kódu. Čerpání PHM je podmíněno vložením karty a zadáním „PIN“ kódu na tomto zařízení.
4. Čerpání PHM je uvolněno čtecím zařízením a vynulováním měřidla čerpacího stojanu. Odebrané PHM jsou odečteny ze stojanu a přičteny na vrub kupujícího po zavěšení čerpací pistole zpět na čerpací stojan.
5. Potvrzením o odběru PHM a služeb mytí vozidel se tak rozumí elektronická evidence použití magnetických karet oprávněných osob kupujícího v systému prodávajícího. Kupující se zavazuje k úhradě všech odebraných a takto magnetickými kartami potvrzených služeb, jejichž fyzické převzetí potvrdil v evidenci vydaných karet prodávajícího.
6. Ztrátu magnetické karty a žádost o její blokaci je kupující povinen oznámit písemně prodávajícímu v pracovních dnech od 6.00 do 17.30hod. Prodávající vystaví kupujícímu novou magnetickou kartu a provede blokaci magnetické karty ve lhůtě do 1 hodiny od přijetí žádosti, v ostatních případech mimopracovní doby pak telefonicky na tel.č.: 602463580, blokace bude provedena do 6 hodin od přijetí tohoto požadavku.
7. Zaměstnanci kupujícího jsou povinni se na požádání oprávněných osob prodávajícího nebo jiných osob pověřených k tomu prodávajícím, prokázat svoji totožnost a oprávnění k odběru PHM.

VI. Doba účinnosti smlouvy

1. Tato smlouva je uzavřena na dobu neurčitou se sedmi denní výpovědní lhůtou. Výpovědní lhůta začíná plynout v den zaslání písemného vypovězení smlouvy druhé smluvní straně „doporučeným“poštovním dopisem.
2. Smluvní strany mohou od této smlouvy odstoupit za podmínek uvedených v této smlouvě nebo stanovených obecně závaznými právními předpisy.
3. Prodávající může od této smlouvy jednostranně odstoupit bez výpovědní lhůty, bude-li kupující v prodlení se zaplacením kupní ceny za odebrané PHM delším než 7 dnů.
4. Ukončením platnosti této smlouvy nejsou dotčeny nároky na úroky z prodlení a případnou náhradu škody.

VII. Závěrečná ujednání

1. Jakékoli změny této smlouvy mohou být provedeny pouze formou písemných a datovaných dodatků podepsaných oprávněnými zástupci obou smluvních stran.
2. Obě smluvní strany prohlašují, že si tuto smlouvu před jejím podpisem přečetly, jejímu obsahu rozumí a smlouva je uzavřena po vzájemném projednání, nikoli v tísni za nápadně nevýhodných podmínek.
3. Tato smlouva je vyhotovena ve dvou stejnopisech a každá smluvní strana obdrží po jednom.

V Č. Budějovicích dne 25-09-2009

ČSAD JIHOTRANS a.s.
Pekárenská 255/77
370 21 České Budějovice
IČ: 251 71 216
DIČ: CZ25171216

.....
prodávající

.....
kupující

Příloha č. 2: Dohoda o vzájemném zápočtu pohledávek

**Dohoda o vzájemném zápočtu pohledávek
bez účasti bank ze dne 22.9.2004**

Chrt Trans s.r.o., Vráto 77, 370 01 České Budějovice

zastoupená: p. Chrtem

IČO: 260 72 645

ČSAD JIHOTRANS a.s., Pekárenská 255/77, 370 21 České Budějovice

zastoupená: Ing. Trnkovou

IČO: 251 71 216

uzavírají ve smyslu § 364 Obchod. zákoníku dohodu o vzájemném zápočtu pohledávek bez účasti bank.

Předmětem zápočtu jsou:

Pohledávky			
Chrt Trans s.r.o., Vráto 77, České Budějovice			IČO: 260 72 645
	Faktura č. - VS		Poznámka
1	1404	4 998,00	
2	3304	4 998,00	
3	3204	4 998,00	
4	4504	9 520,00	
		24 514,00	

Pohledávky			
ČSAD JIHOTRANS a.s., Pekárenská 255/77, České Budějovice			IČO: 251 71 216
	Faktura č.-VS		Poznámka
1	7160401197	10 115,00	
2	1110401748	4 165,00	
3	1110401815	4 165,00	
4	1110401990	4 165,00	
5	4400402189	17 455,00	
CELKEM		40 065,00	

Rozdíl ve výši	-15 551,00
Rozdíl na fakturu č.	4400402189
Uhradí	Chrt Trans s.r.o., Vráto 77, České Budějovice

Účastníci dohody prohlašují, že výše uvedené faktury nebyly předány bankám k proplacení.

ČSAD JIHOTRANS a.s. je zapsána v obchodním rejstříku vedeném Krajským soudem v Českých Budějovicích, odd. B, vložka 892 dne 1.ledna 1998.

razítko a podpis oprávněného zástupce

razítko a podpis oprávněného zástupce